

SAMOPROCENA TRGOVINSKIH OLAKŠICA PREMA SPORAZUMU STO-a

SEPTEMBAR 2023

OD ANERIËKOG NARODA

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë
Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine - Ministry of Industry, Entrepreneurship
and Trade

oos«Na - CUSTOMS CARINA

SAMOPROCENA TRGOVINSKIH OLAKŠICA PREMA SPORAZUMU STO-a

Ovaj dokument je pripremio Nacionalni komitet za trgovinske olakšice, uz podršku USAID-ovog Programa za ekonomsko upravljanje na Kosovu. Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj ili Vlade Sjedinjenih Država.

Sadržaj

SADRŽAJ	7
1.1 PUBLIKACIJA	11
1.2 INFORMACIJE DOSTUPNE NA INTERNETU	15
1.3 TAČKE TRAŽENJA INFORMACIJA	18
1.4 OBAVEŠTENJE/ NOTIFIKACIJA	21
2.1 PRILIKA ZA KOMENTAR, PRETHODNE INFORMACIJE I KOMENTAR	24
2.2 KONSULTACIJE	27
3.1 PRELIMINARNE ODLUKE	29
4.1 PRAVO NA ŽALBU ILI RAZMATRANJE	33
5.1 NOTIFIKACIJA/OBAVEŠTENJE ZA PRODUŽENE PROVERE ILI INSPEKCIJE	36
5.2 ZABRANA	40
5.3 PROCEDURE TESTIRANJA	42
6.1 OPŠTE DISCIPLINE O TARIFAMA I NAKNADAMA KOJE SE UPLATUJU NA ILI U VEZI SA UVOZOM I IZVOZOM	45
6.2 POSEBNE DISCIPLINE O NAKNADAMA ZA CARINSKU OBRADU I NAKNADAMA NA ILI U VEZI SA UVOZOM I IZVOZOM	50
6.3 KAZNE DISCIPLINE	52
7.1 OBRADA PRE DOLASKA	55
7.2 ELEKTRONSKA PLAĆANJA	57
7.3 DODELA OSLOBOĐENJA OD KONAČNOG ODREĐIVANJA I PLAĆANJA CARINE, POREZA, NAKNADA I NAKNADA	59
7.4 UPRAVLJANJE ZASNOVANO NA RIZIKU	61
7.5 REVIZIJA NAKON ISPUŠTANJA	64
7.6 ODREĐIVANJE I OBJAVLJIVANJE PROSEČNOG VREMENA IZDAVANJA I ISPUŠTANJA	66
7.7 MERE OLAKŠAVANJA TRGOVINE OVLAŠĆENIM OPERATERIMA	68
7.8 BRZE ISPORUKE	71
7.9 KVARLJIVA ROBA	74
8. SARADNJA GRANIČNIH AGENCIJA	76
9. KRETANJE ROBE POD CARINSKOM KONTROLOM NAMENJENO UVOZU	79
10.1 FORMALNOSTI I ZAHTEVI ZA DOKUMENTACIJU	81

10.2 PRIMANJE KOPIJA.....	84
10.3 UPOTREBA MEĐUNARODNIH STANDARDA	86
10.4 JEDINI PROZOR.....	88
10.5 PREGLED PRE DOLASKA.....	91
10.6. UPOTREBA CARINSKIH AGENATA.....	93
10.7 ODBIJENA ROBA.....	97
10.8 PRIMANJE / PRIVREMENI UVOZ ROBE UNUTRAŠNJA I SPOLJNA OBRADA.....	99
11.1-3 POREZI, UREDBE I TRANZITNE FORMALNOSTI.....	101
11.4 JAČANJE NEDISKRIMINACIJE (Stav 4).....	103
11.5-10 POSTUPCI I KONTROLA TRANZITA (Stav 5-10).....	104
11.11-15 GARANCIJE (Stav 11.11-11.15).....	106
11.16-17 SARADNJA I KOORDINACIJA U TRANZITU (STAV 16-17).....	108
12. CARINSKA SARADNJA	110
PRILOG I: SARADNICI.....	116

SKRAĆENICE

KAMPO	Kosovska Agencija o Medicinskim Proizvodima i Opremi
AP5	5 Protokol za Olakšavanje Trgovine u okviru CEFTA-e
AID	Agencija za Informaciono Društvo
ASYCUDA	Automated System for Customs Data
ATA	Admission Temporaire/Temporary Admission
PAK	Poreska Administracija Kosova
AHV	Agencija za Hranu i Veterinu
EU	Evropska Unija
BI	Business Intelligence
BTSF	Better Training for Safer Food
CEFTA	Central European Free Trade Agreement
CLEN	Customs Laboratories European Network
CMS	Customs Management Solutions
COGNOS	Softverski program za sistem izveštavanja u Carini Kosova
PD	Pravni Departman
DT	Departaman Trgovine
NJP	Nacionalni Jedinstveni Prozor
EUR I	Sertifikat o poreklu
EXBS	Export Control and Related Border Security
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
GSP	Generalized System of Preferences
ICITAP	International Criminal Investigative Training Assistance Program
IFC	International Finance Corporation
KIJU	Kosovski Institut za Javnu Upravu
CZA	Carinski Zakonik o Akcizama
KEGA	Kosovo Economic Governance Activity
NSPI	Nacionalni Savet za Privredu i Investicije
NSER	Nacionalni Savet za Ekonomski Razvoj
NKOT	Nacionalni Komitet za Olakšavanje Trgovine
MJU	Ministarstvo Javne Uprave
MPŠRR	Ministarstvo Poljoprivrede Šumarstva i Ruralnog Razvoja

MFRT	Ministarstvo Finansija Rada i Transfera
IUG	Integrisano Upravljanje Granicom
MIPT	Ministarstvo Industrije Preduzetništva i Trgovine
SOT	Sporazum o Olakšanje Trgovine
MŽSPPI	Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
MIPD	Ministarstvo Inostranih Poslova i Dijaspore
NCTS	New Computerised Transit System
SCO	Svetska Carinska Organizacija
STO	Svetska Trgovinska Organizacija
AEO	Ovlašćeni Ekonomoski Operateri
NVO	Nevladine Organizacije
SOP	Standardne Operativne Procedure
ICOT	Informativni Centar za Olakšavanje Trgovine
NCUG	Nacionalni Centar za Upravljanje Granicom
RAPEX	Rapid Exchange of Information System
RASFF	Rapid Alert System on Food and Feed
REX	Registered Exporters System
RKS	Republika Kosovo
SAR	Sektor za Analizu Rizika
SEED	Systematic Exchange of Electronic Data
SRM	Sektor za Rizik i Monitoring
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange Instrument
TARIK	Tarifni Zakonik Kosova
IKT	Informacione i Komunikacione Tehnologije
TIR	Transports Internationaux Routiers
KTNT	Koordinaciono Telo za Nadzor Tržišta
TRACES NT	Trade Control and Expert System – New Technology
AU	Administrativno Uputstvo
USAID	United States Agency for International Development
KP	Kancelarija Premijera
KSP	Kancelarija za Strateško Planiranje

SADRŽAJ

Sporazum Svetske Trgovinske Organizacije (STO) o Olakšavanju Trgovine ima ključnu ulogu u promovisanju efikasnih i transparentnih procedura za izvoz, uvoz i tranzit, smanjujući ukupne troškove transakcija i povećavajući konkurentnost u međunarodnoj trgovini. Da bi procenile usklađenost sa ovim efikasnim i transparentnim praksama u kontekstu olakšavanja trgovine, različite zemlje koriste metodologiju samoprocene (samoocenjivanja) olakšavanja trgovine, koju je razvila sama STO. Ova široko korišćena metodologija samoocenjivanja pruža mogućnosti za unutrašnji dijalog u cilju procene, određivanja prioriteta i rešavanja tema u vezi sa opštim ekonomskim okruženjem koje je neophodno za rast unutrašnje i spoljne trgovine.

S obzirom na važnost procene napretka u reformama u oblasti olakšavanja trgovine na Kosovu, Nacionalni Komitet za Olakšavanje Trgovine (NKOT) je 2021. godine pokrenuo proces samoocenjivanja prema metodologiji STO-a. Štaviše, iako Kosovo nije deo STO-a, Dodatni Protokol 5 CEFTA-e (AP5) o olakšavanju trgovine je zasnovan na odredbama ovog sporazuma i stoga aktivnosti koje proizilaze iz ovog protokola sprovode Kosovske institucije uključujući i periodične ocenjivanje reformi u okviru olakšavanja trgovine. Cilj AP5 je pojednostavljenje inspekcija, smanjenje uvezno-izvoznih formalnosti, elektronska razmena podataka, međusobno priznavanje laboratorijskih ispitivanja i programa ovlašćenih privrednih subjekata, kao i efikasna implementacija kontrole rizika.

Uz podršku USAID Programa za Ekonomsko Upravljanje na Kosovu, Samoprocena je sprovedena u nizu radionica i velikog broja pojedinačnih sastanaka radi prikupljanja i analize informacija u vezi sa olakšavanjem trgovine. U ovaj proces su bile uključene sve institucije koje su deo NKOT-a, uključujući: Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine (MIPT), Carinu Kosova, Agenciju za Hranu i Veterinu (AHV), Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja (MPŠRR), Kosovska Agencija o Medicinskim Proizvodima i Opremi (KAMPO), Ministarstvo Inostranih Poslova i Dijaspore (MIPD), Kosovska Policija, Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture (MŽSPPI) i predstavnici privatnog sektora.

Metodologija STO-a za sprovođenje samoprocene deli proces na nekoliko specifičnih faza. To prvo zahteva ispitivanje trenutnog stanja reformi za olakšavanje trgovine. Ova faza analizira situaciju na nekoliko nivoa: politika i zakonodavstvo, zatim procedure, institucionalni okvir, kao i ljudski i tehnički resursi. Na osnovu ove faze analize, sledeća faza zahteva identifikaciju uskih grla ili prepreka u sprovođenju reformi i na taj način omogućava određivanje narednih koraka, odnosno preporuka za kreatora politike, što takođe čini poslednju fazu. Pored ove tri faze, metodologija zahteva identifikovanje institucionalnih nosilaca reformi, prioriteta ovih reformi na nacionalnom nivou i spoljnu podršku neophodnu za sprovođenje reformi (od donatora).

Od poslednje samoprocene sprovedene 2014. godine, nalazi pokazuju da je Kosovo postiglo značajan napredak u nekoliko oblasti olakšavanja trgovine, uključujući:

- povećanje transparentnosti i pristupa informacijama;
- pojednostavljenje i standardizacija izvoznih, uvoznih i tranzitnih procedura;
- uspostavljanje saradnje između graničnih službi u zemlji i inostranstvu; i
- podizanje ljudskih, tehničkih i institucionalnih kapaciteta.

Naravno, u svakoj od ovih dimenzija poseban napredak su napravile institucije koje su direktno povezane sa oblastima olakšica trgovine, posebno Carina Kosova i AHV.

Međutim, u određenim oblastima napredak je ograničen. Generalno, značajna kašnjenja se primećuju u institucijama koje nemaju olakšice u trgovini kao svoju primarnu oblast delovanja. U ovim institucijama uočen je nedostatak ljudskih, tehničkih i institucionalnih kapaciteta za komunikaciju sa javnošću, obezbeđivanje transparentnosti, razmenu informacija, smanjenje kontrola, smanjenje transakcionih troškova i olakšavanje procesa izvoza i uvoza robe.

Generalno, u mnogim oblastima olakšavanja trgovine potreba za intervencijom je hitna. Uglavnom, komercijalni objekti su obuhvaćeni relevantnim zakonodavstvom i politikama. Novi Zakon o Carinama i Akcizama, koji je u procesu usvajanja, stvoriće još više prostora u oblasti olakšavanja trgovine (npr. u postupcima obaveštavanja/objave, zabrane, testiranja, kazni, primene međunarodnih standarda, robe pod carinska kontrola itd).

Uprkos činjenici da je osnovna zakonska regulativa na snazi, u velikom broju slučajeva standardne procedure rada još uvek nisu uspostavljene u značajnom delu institucija (naročito u slučaju komunikacije sa trećim licima, informacije dostupne javnosti, potrebna dokumentacija, korišćenje kopija i tako dalje). Štaviše, u onim institucijama u kojima postoje procedure, one nisu usaglašene u međuinstitucionalnom aspektu (procedure se razlikuju od institucije do institucije).

Na nivou institucionalnog okvira, relevantnim institucijama nedostaju institucionalni mehanizmi stvoreni da pokriju specifičnu oblast delovanja. Osnovne institucije koje pokrivaju trgovinske olakšice – Carina Kosova i AHV – većinom imaju odvojene jedinice koje pokrivaju specifične oblasti olakšice trgovine. U slučajevima kada ih nemaju, onda su za ove oblasti odgovorni konkretni službenici. Ali, s druge strane, neke od institucija uključenih u trgovinu nemaju posebne institucionalne mehanizme u svojoj organizacionoj shemi, pa čak ni službenike koji bi pokrivali relevantne oblasti. Ovakvo stanje proizilazi uglavnom iz niskog administrativnog kapaciteta u ovim ustanovama, ili čak deo ovih funkcija obavlja osnovna institucija pod čijim okriljem ove ustanove deluju (npr. KAMPO koji deluje u okviru Ministarstva Zdravlja). U ovom kontekstu, još jedno veoma važno pitanje je opšta neefikasna međuinstitucionalna koordinacija.

Ozbiljan problem koji je identifikovan tokom procesa samoocenjivanja je ograničen nivo veština osoblja, au nekim slučajevima i nedostatak dovoljno osoblja za pokrivanje određenih oblasti. Podizanje ljudskih kapaciteta je tražena u oblastima kao što su: komunikacija sa javnošću i transparentnost, objavljivanje informacija, obaveštenja, zabrana, kazne, procena zasnovana na riziku, kvarljiva roba i tako dalje.

U određenim slučajevima, uska grla su takođe identifikovana u pogledu fizičke i digitalne infrastrukture. U slučaju fizičke infrastrukture, graničnim prelazima je potreban dalji razvoj. Štaviše, identifikovani su ograničeni kapaciteti na postojećim terminalima u pogledu kvarljive robe. S druge strane, odgovorne institucije su počele da intenzivno primenjuju informacione tehnologije, a posebno Carina Kosova ima svoj sofisticirani elektronski sistem ASYCUDA World. Pored toga, Carini Kosova je dat pristup ovom sistemu za sve mehanizme koji se odnose na olakšavanje trgovine.

Čak je i AHV izgradila sopstveni elektronski sistem (AUVK Electronic Sistem), kao i KAMPO (BARNATARI sistem). Iako su ovi sistemi delimično povezani u okviru Integrisanog Upravljanja Granicom (IUG), još uvek postoji izražen nedostatak komunikacije i razmene informacija između ovih institucija, odnosno interoperabilnosti sistema.

Određene oblasti olakšavanja trgovine uopšte nisu napredovale, kao što je uspostavljanje kontaktnih tačaka i jedinstveni prozor. U prvom slučaju, proces stvaranja i operacionalizacije Informacionog Centra za Olakšavanje Trgovine (ICOT), od kojeg se očekuje da ima ulogu kontaktne tačke između nadležnih institucija i drugih strana, potpuno je zaustavljen zbog neratifikacije of AP5. Dok je stvaranje jedinstvenog prozora ostalo u početnim fazama. Do sada je ovaj proces rezultirao stvaranjem radnih grupa i izradom mape puta. Sada ostaje na Vladi Kosova da odluči o fazi implementacije projekta jedinstvenog prozora, procesa koji je zastao zbog složenih tehničkih, zakonskih i finansijskih zahteva.

Štaviše, sa neratifikacijom AP5 CEFTA-e, Kosovo ne može imati koristi od uzajamnog priznavanja ovlašćenja za Ovlašćene Ekonomske Operatore (AEO). Uzajamno nepriznavanje ovlašćenja AEO-a izdatih od strane relevantnih organa u velikoj meri smanjuje težinu ove reforme olakšavanja trgovine. U ovom kontekstu, jedina mogućnost za međusobno priznavanje ovlašćenja za AEO ostaje bilateralni pregovori o međusobnom priznavanju ovih ovlašćenja.

Neka kašnjenja u reformama olakšavanja trgovine povezana su sa političkim procesima. Odgovorni organi uključeni u samoprocenu su naglasili važnost uključivanja Kosova u različite mehanizme i sisteme koji pokrivaju proces tranzita, kao što su NCTS, TIR, ATA karnet, itd. Članstvo u ovim međunarodnim tranzitnim protokolima je teško izvodljivo u kratkom roku zbog političkih problema.

Konačno, samoprocena identifikuje da postoji nedostatak dovoljnog angažovanja donatora u oblasti olakšavanja trgovine. Povećanje prisustva i podrške donatora u ovoj oblasti doprinelo bi naporima kosovskih institucija da poboljšaju prakse olakšavanja trgovine i efikasno sprovedu neophodne reforme.

U kontekstu ovih nalaza, samoprocena pruža detaljan pregled napretka Kosova u primeni Sporazuma STO o Olakšavanja Trgovine i može poslužiti kao dragoceno sredstvo za kreatore politike, zainteresovane strane (posebno privatni sektor) i donatore da tačno razumeju stanje reformi olakšavanja trgovine na Kosovu i da podrži njegove tekuće napore da poboljša procese i procedure vezane za trgovinu, poveća transparentnost i promoviše ekonomski rast kroz povećanu međunarodnu trgovinu.

Vlada Kosova, u koordinaciji sa donatorima koji podržavaju reforme u ovoj oblasti, mora da napravi plan za operacionalizaciju i sprovođenje 60 preporuka koje su proizašle iz procesa samo-ocenjivanja kako bi se dalje unapredile reforme u oblasti olakšavanja trgovine. Operacionalizacija podrazumeva da se za svako poglavlje sporazuma precizno definišu ciljevi, indikatori merenja, rokovi implementacije, troškovi, odgovorne institucije i očekivani rezultati. Štaviše, ovaj proces treba da identifikuje mehanizam koordinacije ovih reformi i podeli reforme na specifične oblasti delovanja. U nastavku su dati neki predlozi o operacionalizaciji plana:

1. NKOT treba da služi kao koordinaciono telo za sprovođenje preporuka iz procesa

Samoocenjivanje Pošto je oblast olakšavanja trgovine međuinstitucionalna implementacija ovih

preporuka treba da se vrši pod okriljem NKOT-a. Da bi ovaj mehanizam povećao svoju efikasnost, kako u smislu institucionalne koordinacije tako i u pogledu politika, moraju se povećati njegovi kapaciteti, posebno ljudski.

2. *Važan deo mera koje treba preduzeti su međuinstitucionalne, ili utiču na sve institucije koje se ne odnose samo na olakšavanje trgovine.* Takve mere treba da uključuju:

- Povećanje ljudskih kapaciteta i razvoj postojećih ljudskih kapaciteta;
- Unapređenje sistema elektronske razmene podataka i povećanje njihove interoperabilnosti;
- Povećanje međuinstitucionalne koordinacije.

3. *Postoje četiri specifične oblasti koje skoro u potpunosti pokrivaju preporuke samoprocene. Za svako polje mora se odrediti odgovorna institucija/lice kao nosilac procesa* Specifične oblasti reformi koje se odnose na olakšavanje trgovine obuhvataju:

- Povećanje transparentnosti i pristupa informacijama za javnost, sa posebnim naglaskom na privatni sektor;
- Dalje pojednostavljenje formalnosti, potrebne dokumentacije, taksi i drugih dažbina u izvozu i uvozu. Svrha ovih mera treba da bude njihovo sprovođenje u skladu sa međunarodnim standardima i najboljom praksom;
- Dalje unapređenje procedura za pojednostavljenje i brže puštanje robe u proces carinjenja;
- Povećanje međuinstitucionalne saradnje u cilju povećanja efikasnosti graničnih kontrola.

Sledeća tabela Samo-ocenjivanja, pripremljena prema metodologiji koju je definisala STO, sadrži tekst relevantnog člana iz sporazuma STO-a o olakšavanju trgovine i sadrži procenu usklađenosti Kosova sa ovim zahtevima kroz ispitivanje postojećeg stanja, tj. utvrđivanje uskih grla, uskih grla i prepreka u sprovođenju reformi, kao i utvrđivanje narednih koraka i konkretnih preporuka.

I.1 PUBLIKACIJA

Tekst sporazuma

Svaka Članica će odmah objaviti sledeće informacije na nediskriminatorski i lako dostupan način kako bi omogućila vladama, trgovcima i drugim zainteresovanim stranama da se upoznaju sa:

- (a) procedure za uvoz, izvoz i tranzit (uključujući luke, aerodrome i druge procedure na ulaznim mestima), kao i potrebne obrasce i dokumente;
- (b) primenljive stope dažbina i poreza bilo koje vrste nametnute ili u vezi sa uvozom ili izvozom;
- (c) tarife i naknade koje nameću vladine agencije ili za njih, na ili u vezi sa uvozom, izvozom ili tranzitom;
- (d) pravila za klasifikaciju ili procenu proizvoda za carinske svrhe;
- (e) zakoni, uredbe i administrativne odluke opšte primene u vezi sa pravilima porekla;
- (f) ograničenja ili zabrane uvoza, izvoza ili tranzita;
- (g) kaznene odredbe za kršenje uvoznih, izvoznih ili tranzitnih formalnosti;
- (h) procedure žalbe ili razmatranja
- (i) sporazum ili njihove delove sa bilo kojom zemljom ili državom U vezi sa uvozom , izvozom ili tranzitom ; i
- (j) procedure vezane za administraciju tarifnih kvota.

I.2 Ništa u ovim odredbama neće se tumačiti tako da zahteva objavljivanje ili pružanje informacija osim na jeziku Članice kako je navedeno u stavu 2.2.

Postojeće stanje

A. Politika /Zakonski okvir:

Ogromna većina informacija se objavljuje i ažurira redovno u elektronskom i fizičkom obliku, au većini slučajeva na tri službena jezika u Republici Kosovo.

Podaci i informacije u vezi sa uvoznim, izvoznim i tranzitnim postupcima, kao i dodatne informacije iz delokruga tih organa, objavljeni su na zvaničnim internet stranicama nadležnih organa.

U Carini Kosova, primenjene stope indirektnih poreza u sprovođenju carinskih procedura koje se primenjuju u uvozu, izvozu i tranzitu, inkorporirane su u TARIK-u. (https://dogana.rks-gov.net/tarik/index_alb.html), kao i na internet stranicama nadležnih organa (<https://auvk.rks-gov.net/kontrolli-kufitar/informatori-per-import-te-artikujve-per-kontroll-kufitar-ne-republiken-e-kosoves>).

Takođe, pravila za klasifikaciju proizvoda za carinske svrhe i AHV se odobravaju i objavljuju na internet stranicama nadležnih organa (npr. za AHV poledajte:

<https://auvk.rks-gov.net/kontroli-kufitar/lista-e-mallrave-qe-i-nenshtrohen-kontrollit-veterinar-dhe-fitosanitar/>)

Svi podaci i informacije u vezi sa licencama, ovlašćenjima, sertifikatima u vezi sa primenom carinskih postupaka, uključujući i žalbe na odluke (ili na carinske deklaracije), nude se zainteresovanim licima putem portala e-Uprave.

Kosovo ima Službeni List (<https://gzk.rks-gov.net>) gde se primarno i sekundarno zakonodavstvo, kao i međunarodni sporazumi objavljuju na vreme. Međutim, način objavljivanja u Službenom Listu ne omogućava lak pristup čak ni podzakonskim aktima (npr. nedostaju vladine odluke koje potiču iz osnovnog zakona kao što je Odluka o Stopama Akciza).

KAMPO objavljuje na svojoj internet stranici osnovnu listu lekova i sredstava koji imaju sertifikat i dozvolu za stavljanje u promet, odnosno imaju pravo prometa na tržištu RKS. Dok elektronska platforma BARNATARI sadrži sve informacije o procedurama za uvoz i izvoz lekova i sredstava. Međutim, ova platforma je ograničena samo na strane (preduzeća) koje se prijavljuju za licencu za uvoz i izvoz medicinskih proizvoda i uređaja (<https://barnatari.rks-gov.net/Home/Login.aspx?ReturnUrl=/Home/default.aspx>). Po dobijanju dozvole, stranke nastavljaju sa carinskim i drugim postupcima.

B: Procedure

Odobreni su akti i procedure za objavljivanje informacija u skladu sa AU (Ministarstvo Javne Uprave) br. 01/2015 za internet stranice javnih ustanova, kojim su definisani standardi za formu, minimalni sadržaj, vizuelni izgled, i druge karakteristike koje moraju da imaju sve veb stranice javnih ustanova.

Uspostavljen je institucionalni okvir za objavljivanje informacija u elektronskom obliku. U okviru svakog nadležnog organa za sprovođenje obaveza za objavljivanje komercijalnih informacija, za to su određena odgovorna lica i strukture koje odgovaraju na razumna pitanja u vezi sa carinskim postupcima, olakšicama itd.

Administrativni i IT kapaciteti su unapređeni.

Ubuduće se u okviru MIPT radi na spoljnotrgovinskom poslovanju, gde će se objavljivati informacije o uvoznim, izvoznim i tranzitnim procedurama i reklamacijama, zabranama i ograničenjima itd, čime se obezbeđuje centralizovano objavljivanje informacija iz stava 1.1. člana 1. Sporazuma o Olakšavanju Trgovine na internet stranici institucija. Ova internet stranica će biti na službenim jezicima Republike Kosovo.

	Zakon br. 04/L-202 o Sistemu Dozvola i Licenci kao i Uredba 06/2015 za Centralni RegistarVrste Dozvola i Licenci (https://lejelicenca.rks-gov.net) koji predviđa stalni pregled dozvola, licenci i drugih opterećenja u cilju smanjenja administrativnog opterećenja. U KAMPO, primenjene stope dažbina i poreza za lekove i uređaje su navedene u AU br. 04/2017 o Tarifama Pruženih Usluga koje se pruže u KAMPO, i javan je na internet stranici KAMPO-a.
	C. Institucionalni okviri
	Neke od javnih institucija imaju svoje jedinice za javno informisanje koje objavljuju informacije o procedurama za izvoz, uvoz, tranzit i drugim srodnim pitanjima, kao i o relevantnim zakonima i međunarodnim ugovorima. U drugim slučajevima, institucije nemaju zasebnu informacijsku jedinicu, niti ljude koji pokrivaju ovu oblast (npr. KAMPO). U određenim slučajevima, pored relevantnih jedinica za informisanje, relevantna odeljenja takođe pomažu relevantnim informacionim jedinicama tako što objavljuju i ažuriraju informacije o pitanjima iz njihove sfere odgovornosti (npr. Carina Kosova).
	D. Ljudski resursi/obuka
	Nivo osoblja/osoblja angažovanog u Carini Kosova i AHV generalno ispunjava osnovne kriterijume za prenošenje zvaničnih informacija javnosti. Kako god bilo, postoji hitna potreba da se poveća i pripremi osoblje da na jednostavan način saopštava informacije javnosti i da iskoristi mogućnosti koje stvaraju nove tehnologije masovne komunikacije.
	E. Komunikacija /informaciona tehnologija
	Savremena komunikacija i informaciona tehnologija (npr. Internet stranice, portali, TV, društveni mediji) se u značajnoj meri koriste prilikom pružanja informacija javnosti. Osim što kasni sa ažuriranjem informacija za javnost.
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	▪ U određenim slučajevima, nepostojanje podzakonskih akata i odluka donetih na nivou Ministarstava ili nadležnih agencija u Službenom Listu, što bi bilo važno za informisanje zainteresovanih strana o merama trgovinske politike (npr. nedostatak informacija o konkretnim pitanjima, kao npr. kao primena sankcija Ministarstva Inostranih Poslova). ▪ Gotovo potpuni nedostatak koordinacije između institucija nadležnih za objavljivanje informacija za javnost, kao i primena različitih standarda u objavljivanju informacija za javnost. ▪ Nedostatak adekvatnog kadra (obučenog i sa adekvatnim veštinama) za objavljivanje informacija u javnoj formi i korišćenje najnovijih tehnologija za masovnu komunikaciju.

Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	1. Izraditi analizu postojećeg stanja o stepenu transparentnosti nadležnih graničnih institucija, uključujući kreiranje registra podataka i informacija dostupnih javnosti i stepena njihove upotrebe u javnosti. Ova analiza takođe treba da pruži pregled stanja postojećih tehničkih sistema za prikupljanje, skladištenje, razmenu i objavljivanje informacija i podataka javnosti. 2. Objavljivanje svih relevantnih podzakonskih akata i njihovo ažuriranje na redovnoj osnovi kako je predviđeno zakonima na snazi (npr. član 5. Zakona br. 06/I-081 o Pristupu Javnim Dokumentima: Uredba (VRK) br. 27 /2018 o Službi za Komunikaciju Vlade Javnošću: Administrativno Uputstvo (MJU) br. 01/2015 za internet stranicu Javne Institucije; Zakon br. 03/I-190 o Službenom Listu Republike Kosovo.) 3. Standardizovati informacije koje objavljuju nadležni organi. 4. Povećati ljudske kapacitete za precizniju komunikaciju sa javnošću, posebno povećati kapacitete za korišćenje novih tehnologija za komunikaciju sa javnošću.
Odgovorne Institucije	KP (rukovodilac), MIPT, MIPD, Carina Kosova, AHV, PAK, AID, KAMPO, druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ Uglavnom Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši ☒ Srednji Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Nije prijavljeno.

I.2 INFORMACIJE DOSTUPNE NA INTERNETU

Tekst sporazuma

2.1 Svaka članica će učiniti dostupnim i ažurirati u meri u kojoj je to moguće i po potrebi, putem Interneta, sledeće:

- (a) opis procedura za uvoz, izvoz i tranzit, uključujući postupke žalbe ili razmatranje, koji informiše vlade, trgovce i druge zainteresovane strane o praktičnim koracima neophodnim za uvoz, izvoz i tranzit;
- (b) obrasce i dokumente potrebne za uvoz, izvoz ili tranzit preko teritorije te članice;
- (c) kontakt informacije za upitne tačke.

2.2 kad god je to moguće, opis naveden u podstavu 2.1(a) takođe će biti dostupan na jednom od službenih jezika STO.

2.3 Članovi se podstiču da na Internetu učine dostupnim dalje informacije vezane za trgovinu, uključujući relevantno zakonodavstvo u vezi sa trgovinom i druge stavke navedene u stavu 1.1.

Postojeće stanje

A. Politika/Zakonski okvir :

Većina potrebnih informacija iz oblasti međunarodne trgovine objavljena je i lako dostupna na internet stranicama nadležnih organa, uključujući opis procedura za uvoz, izvoz i tranzit, žalbu ili pregled, obrasce i neophodnu dokumentaciju. Pored toga, nadležni organi pripremaju i vodiče i informacije kako bi procedure trgovine, kao i pitanja koja se odnose na međunarodnu trgovinu, učinili dostupnijim. Takođe, na sajtovima nadležnih organa objavljuju se informacije o zakonodavstvu koje se odnosi na trgovinu, kao i o trgovinskim ugovorima.

B: Procedure

Generalno, nadležni granični organi su odobrili neophodne procedure za objavljivanje informacija na centralnom nivou, kao i za svaku nadležnu instituciju (regulisano unutrašnjim aktima).

Carina Kosova je odobrila procedure i odredila kontaktne tačke. Sadržaj veb stranice Carine Kosova se redovno ažurira kako bi se proaktivno objavljivale sledeće informacije:

- Zakoni, uredbe i drugi akti kojima se regulišu carinski postupci;

	▪ Podaci o uvoznim, izvoznim i tranzitnim procedurama itd., kao i potrebni obrasci i dokumenti; ▪ Primijenjene stope dažbina i poreza u vezi sa uvozom ili izvozom; ▪ Podaci o komercijalnim berzama (Open data /Otvoreni podaci);
	C. Institucionalni okvir
	Stvoren je institucionalni okvir za objavljivanje i ažuriranje informacija u elektronskom obliku. Na primer, Nacionalni Centar za Upravljanje Granicom, kancelarije za informisanje u svim odgovornim institucijama, i sektori za savete i procedure (poslednji u Carini Kosova). Svi ovi mehanizmi objavljuju i ažuriraju podatke na mreži, često uz pomoć osoblja koje pokriva relevantna odeljenja.
	D. Ljudski resursi/ obuka
	Unapređeni su administrativni kapaciteti i ljudski resursi za pripremu, objavljivanje i ažuriranje informacija na Internetu.
	E. Komunikacija /informacione tehnologije
	Preduzete su konkretne radnje na unapređenju internet stranica, koji sada pružaju dovoljno podataka i informacija javnosti. AHV i Carina Kosova su 2022. godine ažurirali svoje internet stranice kako bi ih učinili dostupnijim trećim licima. KAMPO ima svoju aktivnu internet stranicu (https://akppm.rks-gov.net), na kojoj su objavljenije osnovne informacije o agenciji, zakonodavstvu, procedurama za opremu sa uvoznim i izvoznim dozvolama i tako dalje.
	F. Oprema & infrastruktura
	Specijalizovani kapaciteti za IKT su značajno povećani. Vlada je preduzela mere za dodatno stimulisanje IKT kadrova na nivou zemlje.
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	▪ Dalja kašnjenja su evidentna u ažuriranju internet stranica novim zakonima i pratećim zakonima, posebno u određenim institucijama. ▪ Nedovršavanje podzakonskih akata u resornim ministarstvima i agencijama koji određuju koje informacije treba objaviti na internetu i koje procedure treba poštovati. ▪ Nedostatak koordinacije između resornih ministarstava za objavljivanje informacija i njihov format. ▪ Uprkos napretku, sadašnje osoblje ima relativno ograničeno znanje o informacijama koje treba da budu dostupne na Internetu i primeni novih komunikacionih tehnologija.

Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	5. Unaprediti IKT opremu (softver i hardver) u skladu sa zahtevima i standardima EU za objavljivanje podataka i informacija javnosti. 6. Povećati broj administrativnog osoblja u pojedinim institucijama koje se bave objavljivanjem informacija i podataka za javnost. 7. Identifikovati potrebe za obukom kadrova, kao i identifikovati ciljne grupe u zavisnosti od oblasti koje zahtevaju podizanje svesti javnosti.
Odgovorne Institucije	KP (rukovodilac), MIPT, MIPD, Carina Kosova, AHV, AID, KAMPO, druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	Potpuno ☐ Uglavnom ☐ Delimično ☐ Uopšte ☐ Ne primenjuje se ☐
Nivo prioriteta	Viši ☐ Srednji ☐ Niži ☐ To nije prioritet ☐ Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Nije prijavljeno.

I.3 TAČKE TRAŽENJA INFORMACIJA

Tekst sporazuma	3.1. Svaka članica će, na osnovu raspoloživih resursa, uspostaviti ili održavati jednu ili više tačaka za upite kako bi odgovorila na razumna pitanja vlada, trgovaca i drugih zainteresovanih strana o pitanjima obuhvaćenim stavom 1.1 i da bi obezbedila potrebne obrasce i dokumente navedene u pod -stav 1.1. (a). 3.2. Članovi carinske unije, ili uključeni u regionalnu integraciju, mogu uspostaviti ili održavati zajedničke tačke za traženje informacija na regionalnom nivou kako bi ispunili zahteve iz stava 3.1 za zajedničke procedure. 3.3. Članovi se podstiču da ne naplaćuju takse za davanje odgovora na tražene informacije i davanje traženih obrazaca i dokumenata. Ako ih ima, članovi će odrediti nivo taksi ili naknada na osnovu približne cene pruženih usluga. 3.4. Tačke za upite o informacijama će odgovoriti na tražene informacije i obezbediti obrasce i dokumente u razumnom vremenskom periodu koji odredi svaki član, koji može varirati u zavisnosti od prirode ili složenosti zahteva.
Postojeće stanje	A. Politika/zakonski okvir : U nadležnim graničnim institucijama još uvek nisu uspostavljeni informativni punktovi. Međutim, Carina Kosova je na svom internet stranici objavila osnovna pojašnjenja u vezi sa carinskim procedurama, priručnike, uputstva, kao i zakonske odredbe koje se odnose na ove procedure. Za detaljna pojašnjenja, Carina Kosova je na usluzi javnosti i poslovnim subjektima tako što rešava njihove zahteve upućene putem elektronske pošte ili direktnih kontakata. Sve navedene informacije su besplatne. Sa druge strane, Departman Trgovine u okviru MIPT održava ad hoc sastanke u zavisnosti od zahteva različitih privrednih subjekata, u kom slučaju se obraćaju i informišu o pitanjima koja se odnose na oblast trgovine robom. Takođe, kroz sastanke NKOT-a razmatraju se različita pitanja poslovanja u vezi sa trgovinskim barijerama sa kojima se suočavaju kako na regionalnom, tako i na domaćem tržištu. Za odgovor na zahteve za informacijama nije potrebna nikakva taksa ili druga plaćanja. B: Procedure

	Nacrt uredbe za ICOT (Informativni Centar za Olakšavanje Trgovine) napisan je 2018. godine, ali je ostao nedovršen kao rezultat neratifikacije AP5 CEFTA od strane Republike Kosovo. Trenutno nedostaje jedan informativni centar u kome bi poslovna zajednica mogla da traži informacije.
	C. Institucionalni okvir
	Nijedna institucija nije uspostavila punktove za pretraživanje informacija i oni komuniciraju sa trećim licima putem drugih oblika predstavljenih u prethodnim tačkama. Stvaranje ICOT-a, ovog mehanizma koji će obavljati funkciju tačke za pretraživanje informacija, predviđeno je za 2024. godinu na osnovu Programa ekonomskih reformi, dok bi u 2025. godini. trebalo da počne da funkcioniše.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Za uspostavljanje i rad punktova za traženje informacija, broj osoblja je ograničen i sa ograničenim veštinama. Za rad ICOT-a potrebno je imenovanje odgovornog lica za svako ministarstvo i Agenciju za pružanje informacija neophodnih za komercijalne objekte.
	E. Komunikacija/informacione tehnologije
	IKT infrastruktura u Carini Kosova i AHV-a je na zadovoljavajućem nivou kako bi ove tačke bile operativne.
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	▪ Delimičan nedostatak adekvatnog zakonodavstva koje predviđa uspostavljanje i punu funkcionalizaciju ICOT-a. ▪ Nedostatak dovoljnog i adekvatno pripremljenog osoblja za operacionalizaciju ICOT-a. ▪ U nekim institucijama nedostatak IKT opreme za integraciju u ICOT. ▪ Nedostatak standardnih operativnih procedura za efikasno funkcionisanje ICOT-a.
Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	<i>Za sprovođenje sledećih preporuka, glavni preduslov je ratifikacija AP5 u Skupštini Republike Kosovo)</i> 8. Finalizacija ispitivanja postojećeg stanja kao i finalizacija preporuka za uspostavljanje i funkcionalizaciju ICOT-a. 9. Dopuna zakonskog okvira tamo gde nedostaje. 10. Priprema standardnih operativnih procedura na centralnom nivou koje definišu zadatke i aktivnosti ICOT-a (standardi za obradu zahteva, vreme obrade, standardni obrasci, metode i sredstva komunikacije i priprema i rezime standardnih pitanja i odgovora.

	II. Obezbediti specijalizovani program za obuku osoblja/osoblja za pružanje potrebnih informacija javnosti.
Odgovorne Institucije	Carina Kosova (rukovodilac), AHV, KAMPO, MIPT i druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom Delimično ☐ Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši ☐ Srednji Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Nije prijavljeno.

I.4 OBAVEŠTENJE/ NOTIFIKACIJA

Napomena: Ova tačka pokriva komunikaciju Vlade zemlje članice STO sa Komitetom STO za olakšavanje trgovine. Pošto Kosovo nije član STO, diskusija se odnosi na rad NKOT-a na nivou zemlje i na nivou CEFTA, ili sa CEFTA komitetom za olakšavanje trgovine

Tekst sporazuma	4.1 Svaka članica će obavestiti Komitet za olakšavanje trgovine osnovan prema stavu 1.1 člana 23 (koji se u ovom sporazumu pominje kao „Komitet“) o: (a) službeno mesto(a) gde su objavljena pitanja iz podstavova 1.1 (a) do (j); (b) URL adrese internet stranica navedenih u stavu 2.1; i (c) kontakt informacije o tačkama za upite iz stava 3.1
Postojeće stanje	A. Politika/zakonski okvir : Nacionalni Komitet za Olakšavanje Trgovine (NAOT) osnovao je Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Trgovine 2016. godine, dok je preformatisan odlukom ministra MIPT br. 01/03 od 06.02.2023. Osnivanje ovog Komiteta na nacionalnom nivou, koji su sve zemlje članice CEFTA već osnovale, proizilazi iz CEFTA protokola 5 (AP5), koji je zamišljen na osnovu sporazuma o olakšavanju trgovine u okviru Svetske trgovinske organizacije (STO). Komisija ima za cilj da poboljša okruženje za poslovanje na Kosovu kroz koordinaciju aktera uključenih u olakšavanje trgovine, odnosno dalje unapređenje procedura i pravila za uvoz i izvoz, što će omogućiti olakšavanje trgovine između Kosova i drugih zemalja, sa posebnim naglaskom na susednim zemljama. Članovi NKOT-a su predstavnici relevantnih institucija, članovi graničnih agencija kao i predstavnici poslovne zajednice. Komitet za olakšavanje trgovine u okviru CEFTA-e osnovan je 2015. godine gde je odlučeno da se strukture CEFTA-e prilagodi, u cilju odgovora na prioritete CEFTA-e i jačanja kapaciteta za praćenje CEFTA struktura za sprovođenje CEFTA sporazuma iz 2006. godine, kao i njihovo izveštavanje o rezultatima implementacije mešovitom komitetu CEFTA. U ovom slučaju, Komitet za olakšavanje trgovine je definisao svoj mandat. Zadatak Komiteta za olakšavanje trgovine je da razvija i širi saradnju između CEFTA Strana, posebno na rješavanju pitanja vezanih za regionalne trgovinske olakšice u CEFTA-i, sa ciljem smanjenja troškova uzrokovanih neefikasnim procedurama svih vrsta carinjenja, balansiranje olakšavanja trgovine sa povećanim zahtevima za bezbednosnim merama u međunarodnom i regionalnom lancu snabdevanja.

	MIPT vodi procedure obaveštavanja sa međunarodnim i regionalnim organizacijama. U tom kontekstu, uprkos činjenici da Kosovo nije ratifikovalo Protokol AP5 CEFTA-e, preko kontakt tačke u CEFTA-i kao i svojih predstavnika u komitetima i pododborima, sprovodi odredbe proistekle iz AP5, uključujući i član 6. ovog zakona. Protokol koji pokriva obaveštenja/obaveštenja o Proširenim Kontrolama i Inspekcijama.
	D. Ljudski resursi/obuka
	U okviru DT-a u MIPT-u, određeno je stalno osoblje kao tačka za kontakt sa Sekretarijatom CEFTA-e. Unutar nadležnih organa postoji dovoljan broj osoblja na raspolaganju za obavljanje funkcija obaveštavanja. Kontinuirano se obučavaju relevantni kadrovi koji će pružati tehničku pomoć, dopunjavati i ažurirati sadržaj portala (internet stranica društvene mreže itd.)
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	Nedovoljna međuinstitucionalna koordinacija za sprovođenje procedura notifikacije na regionalnom i nacionalnom nivou
Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	12. NKOT će, u koordinaciji sa drugim odgovornim institucijama, uložiti napore da poveća međuinstitucionalnu komunikaciju i da ojača proces obaveštavanja, posebno sa CEFTA komitetom za olakšavanje trgovine, u kontekstu: ▪ Zvanično mesto(a) gdje su objavljeni članci iz mere (1); ▪ URL-ovi internet stranica koji opisuju uvozne, izvozne i tranzitne procedure, uključujući procedure za razmatranje žalbi, obaveštavajući vlade, trgovce i zainteresovane strane o praktičnim koracima potrebnim za formiranje uvoza, izvoza i tranzita; ▪ Po njihovom kreiranju, informacije o tačkama traženja informacija iz tačke 3.1 „Preliminarne Odluke“.
Odgovorne Institucije	MIPT (rukovodilac); Carina Kosova (rukovodilac) i druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši Srednji

	Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	IFC, USAID

2.1 PRILIKA ZA KOMENTAR, PRETHODNE INFORMACIJE I KOMENTAR

Tekst sporazuma	I.1 Svaka članica će, u meri u kojoj je to praktično i u skladu sa lokalnim zakonodavstvom i pravnim sistemom, pružiti priliku i razuman vremenski period trgovcima i drugim zainteresovanim stranama da komentarišu uvođenje ili predloženu izmenu zakona i propisa opšte primene u pogledu kretanja, puštanja i carinjenja robe, uključujući i robu u tranzitu. I.2. Svaka članica će, u meri u kojoj je to izvodljivo i u skladu sa lokalnim zakonodavstvom i pravnim sistemom, obezbediti da se novi ili izmenjeni zakoni i propisi opšte primene koji se odnose na kretanje, puštanje i carinjenje robe, uključujući robu u tranzitu, objave, ili informacije o njima stavljaju se na raspolaganje javnosti, što je pre moguće pre stupanja na snagu, kako bi se trgovci i druga zainteresovana lica upoznali sa njima. (I.3) Promene carinskih ili tarifnih stopa, mere koje imaju ublažavajući efekat, mere čija bi efikasnost bila narušena usled poštovanja stavova I.1 ili I.2, mere koje se primenjuju u hitnim okolnostima ili manje promene domaćeg zakona i pravnog sistema su isključene iz stavovi I.1 i I.2.
Postojeće stanje	A. Politika/zakonski okvir: Na osnovu Uredbe o Minimalnim Standardima za proces javnih konsultacija br. 05/2016 (odobren od strane VRK 2016. godine), KP je u obavezi da kreira i održava onlajn platformu (https://konsultimet.rks-gov.net) koju koriste svi javni organi za identifikaciju akcionara za obavljanje konsultacija sa javnosti. Svrha ove platforme je da pomogne ministarstvima i agencijama unutar institucija Republike Kosovo da olakšaju proces javnih konsultacija, uz uključivanje javnih vlasti i privatnog sektora. Generalno, pri donošenju pravnih akata prate se sledeći koraci: Zakonski akt i drugi podzakonski akti koje donosi resorno ministarstvo prvo ulaze u zakonodavni program, a zatim se formira radna grupa za njegovu izradu. Nakon donošenja akta, akt se šalje na preliminarne konsultacije, a zatim na javnu raspravu. Nakon javne konsultacije, priprema se izveštaj sa komentarima dobijenim sa konsultacija. Nakon objavljivanja izveštaja, konačni nacrt akta šalje se Ministarstvu Finansija, Rada i Transfera na procenu uticaja na budžet, kao i Departman za Evropske Integracije i koordinaciju politika radi usaglašenosti akta sa akquis EU i Pravnoj kancelariji KP. Nakon vraćanja odgovora iz ovih institucija, Pravna služba/direktor PD prosleđuje nacrt zakona sa svim pratećim dopisima sekretaru i Kabinetu Resornog Ministarstva. Nakon dobijanja saglasnosti sekretara i kabineta, nacrt zakona se šalje KP-u na usvajanje. Nakon usvajanja od strane Vlade, predlog zakona se upućuje Skupštini na usvajanje. Nakon ukaza predsednika, zakon se objavljuje na Službenom listu : https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=55136

	B: Procedure
	Celokupni zakonski okvir koji definiše javne konsultacije kao obaveznu proceduru je odobren i funkcionalan. Uredbe obuhvataju: Uredbu o Minimalnim Standardima za Proces za Javne Rasprave br. 05/2016, Uredba br. 13/2013 o Vladinoj Pravnoj Službi, kao i Pravilnik br. 09/2011 o Radu Vlade.
	C. Institucionalni okvir
	Resorna ministarstva vode proces ako zakon uključuje njihovu odgovarajuću oblast odgovornosti. Pravni Departman odgovarajućih ministarstava nose glavni teret procesa konsultacija sa javnošću.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Odgovorno osoblje u resornim ministarstvima vodi proces. U određenim slučajevima, veštine osoblja koje je zaduženo za proces konsultacija treće strane su ograničene.
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	Nedostatak doprinosa trećih strana za davanje komentara na zakone koji su u fazi konsultacija.
Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	13. Analiza postojećeg stanja u procesu konsultovanja relevantnog zakonodavstva u cilju pronalaženja nedostataka u procesu komunikacije i nedavanja inputa od strane trećih lica. 14. Ojačati mehanizme cirkulacije informacija za konsultacije (institucije – privatni sektor) i promovisati ih (kampanje za podizanje svesti putem medija, drugih platformi) i obezbediti podsticaje za davanje komentara zainteresovanih strana i uključivanje u donošenje odluka.
Odgovorne Institucije	KP (rukovodilac), MIPT, Carina Kosova, AHV i druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	☒ Potpuno ☐ Uglavnom ☐ Delimično ☐ Uopšte ☐ Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši

	Srednji Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Nije prijavljeno.

2.2 KONSULTACIJE

Tekst sporazuma	Svaka članica će, prema potrebi, obezbediti redovne konsultacije između graničnih agencija i trgovaca ili drugih zainteresovanih strana na svojoj teritoriji.
Postojeće stanje	A. Politika/ zakonski okvir:
	Javne konsultacije su regulisane na centralnom nivou i obavezne su za sve odgovorne institucije. Zakonodavstvo na snazi – član 32 Pravilnika o Radu Vlade br. 09/2011 i Uredbe (VRK) br. 05/2016 o Minimalnim Standardima za Proces Javne Raprave kao i Uredba br. 13/2013 o Vladinoj Pravnoj Službi – obavezuje sve nadležne organe da se konsultuju sa trećim licima. Nacionalni Savet za Privredu i Investicije (NSPI) osnovan 2020. godine (Odluka Vlade Republike Kosovo 05/24 od 14.08.2020.), koji je zamenio Nacionalni Savet za Ekonomski Razvoj osnovan 2015. godine) je još jedan mehanizam koji služi za javne konsultacije između Vlade i nadležnih institucija sa privatnim sektorom i drugim akterima u privredi.
	Nacionalni Komitet za Olakšavanje Trgovine takođe služi kao konsultativni mehanizam između graničnih agencija i privatnog sektora. Za ostale detalje u vezi sa funkcijama i radom NKOT-a, pogledajte tačku 1.4 Obaveštenje/Notifikacija.
	B: Procedure
	Apostrofirano zakonodavstvo iznad (vidi „Politika/zakonski okvir“) jasno predviđa procedure javnih konsultacija, uključujući vremenske rokove za konsultacije, kao i strane sa kojima se konsultacije sprovode.
	C. Institucionalni okvir
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	Institucija predlagač (npr. Ministarstvo ili relevantna agencija) ima odgovornost da se konsultuje sa svim relevantnim organima. Nacionalni savet za Privredu i Investicije osnovan je odlukom Premijera Republike Kosovo 05/24 od 14.08.2020. godine, u okviru kojeg Sekretarijat Saveta funkcioniše kao mehanizam podrške za rad NSPI. DT, zajedno sa Carinom Kosova, kopredsedava NSOT-a. DT ima ulogu sekretarijata NSOT-a.
	D. Ljudski resursi/ obuka
	Osoblje u postojećem institucionalnom okviru je nedovoljno i umereno obučeno za pružanje javnih konsultacija.

Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	I5. Izrada plana razvoja ljudskih i tehničkih resursa za realizaciju konsultacija sa trećim licima, posebno sa privatnim sektorom.
Odgovorne Institucije	Carina Kosova (rukovodilac), AHV i druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ Uglavnom Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši ☒ Srednji Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Nije prijavljeno.

3.1 PRELIMINARNE ODLUKE

Tekst sporazuma

1. Svaka članica će doneti preliminarnu odluku na razuman i vremenski određen način podnosiocu zahteva koji je podneo pismeni zahtev koji sadrži sve potrebne informacije. Ako član odbije da donese prethodnu odluku, o tome će odmah pismeno obavestiti podnosioca zahteva, navodeći relevantne činjenice i osnov na kome je odluka doneta.
2. Član može odbiti da donese prethodnu odluku podnosiocu zahteva kada pitanje postavljeno u prijavi:
 - (a) je već u postupku u slučaju podnosioca predstavke pred bilo kojom državnim agencijom, apelacionim sudom ili drugim sudom; ili
 - (b) je već odlučio bilo koji apelacioni ili drugi sud.
3. Preliminarna odluka važi razumno vreme nakon njenog donošenja, osim ako se zakon, činjenice ili okolnosti koje potkrepljuju tu odluku nisu promenile.
4. Kada član poništi, izmeni ili poništi preliminarnu odluku, mora pismeno obavestiti podnosioca zahteva izlažući relevantne činjenice i osnovu za svoju odluku. Kada član opozove, izmeni ili poništi prethodne odluke sa retroaktivnim dejstvom, to može učiniti samo kada je prvobitna odluka bila zasnovana na nepotpunim, netačnim, lažnim ili obmanjujućim informacijama.
5. Prethodna odluka koju je izdao član biće obavezujuća za tog člana u odnosu na podnosioca zahteva koji je to zahtevao. Član može predvideti da je preliminarna odluka obavezujuća za podnosioca zahteva
6. Svaki član će objaviti najmanje:
 - (a) uslove za podnošenje zahteva za donošenje odluke unapred, uključujući informacije koje treba obezbediti i format;
 - (b) vremenski period u kome će doneti preliminarnu odluku; i
 - (c) koliko važi prethodna odluka.
7. Svaka članica će, putem pismenog zahteva podnosioca zahteva, obezbediti reviziju preliminarne odluke ili odluke o opozivanju, izmeni ili poništenju preliminarne odluke.
8. Svaka članica će nastojati da učini dostupnom javnosti sve informacije o preliminarним odlukama za koje smatra da su od značajnog interesa za druge zainteresovane strane, vodeći računa o potrebi zaštite poverljivih komercijalnih informacija.
9. Definicije i obim:
 - (d) Preliminarna Odluka je pisana odluka koju članica izdaje podnosiocu zahteva pre uvoza robe obuhvaćene zahtevom, a koja utvrđuje tretman koji će članica dati robi u trenutku uvoza u pogledu:

	(i) tarifnu klasifikaciju robe; i (ii) poreklo robe. (b) Pored prethodnih odluka navedenih u podstavu (a), članovi se podstiču da daju unapred odluke o: (i) odgovarajući metod ili kriterijume i njihovu primenu, koji će se koristiti za određivanje carinske vrednosti prema datom skupu činjenica; (ii) primenjivost zahteva članice za oslobađanje ili oslobađanje od carina; (iii) sprovođenje zahteva članica za kvote, uključujući tarifne kvote; i (iv) svako dodatno pitanje za koje članica smatra da je potrebno da donese preliminarnu odluku. (c) Podnosilac zahteva je izvoznik, uvoznik ili bilo koje lice sa opravdanim razlogom ili njihov zastupnik. (d) Članica može zahtevati od podnosioca zahteva da ima pravno zastupanje ili registraciju na njenoj teritoriji. Koliko god je to moguće, ovi zahtevi neće ograničiti kategorije lica kvalifikovanih da podnesu zahtev za unapred doneta rešenja, posebno uzimajući u obzir specifične potrebe malih i srednjih preduzeća. Ovi zahtevi moraju biti jasni i transparentni i ne smeju predstavljati sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije.
Postojeće stanje	A. Politika/zakonski okvir: Pravni osnov za primenu obavezujućih informacija za klasifikaciju robe prema carini i poreklu regulisan je članom 17-18 Zakona o Carinama i Akcizama (zakon br. 03/L-109) i članovima 8 do 13 Administrativnog Uputstvo I I/2009 za sprovođenje odredbi ovog zakona. Zahtev/obrazac za obavezujuće informacije o tarifi i poreklu može se dobiti od Carine Kosova u skladu sa AU 2009/I I, Aneks 3, i podneti preko Administrativne Kancelarije Carine Kosova. Rok za obaveštavanje o obaveznim podacima o poreklu mora biti najavljen u roku od 150 dana od dana prijema zahteva. Dokumenti koji se moraju priložiti uz obrazac moraju biti dostavljeni u originalu. U slučaju odbijanja zahteva za obaveznu informaciju o poreklu, Carina Kosova donosi odluku o odbijanju zahteva u roku od 30 dana od dana prijema zahteva. Obrazac za podnosioca zahteva koji imaju koristi od šeme Opšteg sistema preferencijala za Švajcarsku i Norvešku mogu se dobiti preko internet stranice Carine Kosova i predati Carini Kosova. Carina Kosova registruje prihvaćene zahteve za GSP u onlajn sistemu REKS Autorizacija/EU.

	Carinsko zakonodavstvo i drugi zakoni na nivou zemlje štite poverljive informacije (Zakon br. 08/L-175 o Zaštiti Klasifikovanih Informacija)
	B: Procedure
	Pravni okvir koji se odnosi na procedure, uslove i rokove za pružanje obavezujućih informacija o tarifi i poreklu definisan je članom 9-10 AU 11/2009 i objavljen je na internet stranici CK.
	C. Institucionalni okvir
	U okviru Uprave Carine Kosova, kao struktura zadužena za obradu zahteva za izdavanje obaveznih informacija, analizu i odlučivanje o tarifi robe, naručivanje laboratorijskih analiza, odnosno proces izdavanja obaveznih informacija je Uprava za akcize, Tarife, Poreklo , Laboratorija i Procedure. U okviru Carine Kosova, konsolidovane su administrativne jedinice koje daju obavezne informacije koje podnosilac zahteva može da traži.
	D. Ljudski resursi/ obuka
	U Carini Kosova postoje dovoljni resursi koji obezbeđuju administraciju postupka za obavezne informacije koje podnosilac zahteva može da traži. Osoblje na carinarnicama je obučeno za praktičnu primenu obaveznih informacija u slučaju carinjenja robe. Za osoblje zaduženo za ove odgovornosti, kontinuirano se nude odgovarajuće obuke. Carinska laboratorija je porasla sa dva laboratorijska hemičara (ukupno 4 zaposlenih). (4) Celokupno osoblje Carinske Laboratorije ima vrhunsku stručnu obuku i dugogodišnje iskustvo u oblasti prepoznavanja robe, njenog ispitivanja i klasifikacije, sa dubokim znanjem iz oblasti akreditacije gde su većina tehnički stručnjaci za akreditaciju, standardizaciju, analizu instrumenata, metode ispitivanja itd. Osoblje ima periodične stručne obuke koje odobrava CLEN.
	E. Komunikacija/informacione tehnologije
	Carina Kosova ima u funkciji napredni elektronski sistem pod nazivom „LESS“ za administraciju postupka izdavanja rešenja za obavezujuće informacije koje podnosilac zahteva može da zatraži od Carine Kosova. Carina Kosova je operacionalizovala Carinsku laboratoriju, koja je osnovana u cilju ispunjavanja kriterijuma evropske carinske integracije.

Ova laboratorija je članica Evropske mreže carinskih laboratorija (CLEN-Customs Laboratory European Network). Carinska laboratorija je akreditovana po standardu SK EN ISO IEC 17025:2018 „Opšti zahtevi za laboratorije za ispitivanje i kalibraciju“.Sva oprema Carinske laboratorije podržava standardizovane metode i 100% je funkcionalna. Svake godine laboratorija se snabdeva različitom analitičkom opremom, a za naredne godine su napravljeni planovi za povećanje opreme.

	G. Ostala pitanja koja treba napomenuti
	Nadležne institucije su donele meritorne odluke, imajući priliku da sarađuju sa drugim stručnim institucijama iz relevantne oblasti.
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	Nabavka dodatne opreme za analizu različite robe, u postupcima uvoza, izvoza i tranzita, kao i sprovođenje procedura po preliminarnim odlukama.
Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	16. Dalje unapređenje laboratorijskih kapaciteta u cilju unapređenja uvoznih, izvoznih i tranzitnih procedura, kao i sprovođenje procedura po preliminarnim odlukama. 17. Razvoj i povećanje ljudskih kapaciteta za utvrđivanje tarifa.
Odgovorne Institucije	Carina Kosova (posebno, Carinska Laboratorija Kosova, rukovodeća), MIPT i druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	☐ Potpuno ☐ Uglavnom ☐ Delimično ☐ Uopšte ☐ Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	☐ Viši ☐ Srednji ☐ Niži ☐ To nije prioritet ☐ Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Nije prijavljeno

4.1 PRAVO ŽALBE ILI PREISPITIVANJA

Tekst sporazuma	1. Svaka članica će obezbediti da svako lice kome carina izda administrativnu odluku ima pravo, na svojoj teritoriji, da: (a) administrativnu žalbu ili preispitivanje od strane višeg administrativnog organa ili nezavisno od službenika ili službe koji je doneo odluku; i/ili (b) sudska žalba ili preispitivanje odluke. 2. Zakonodavstvo članice može zahtevati da se administrativna žalba ili revizija pokrene pre sudske žalbe ili razmatranje. 3. Svaka članica će obezbediti da se njeni žalbeni ili revizijski postupci sprovode na nediskriminatorski način. 4. Svaka članica će obezbediti da, u slučaju da odluka o žalbi ili preispitivanju prema podstavu I (a) nije doneta: (a) u određenim periodima kako je navedeno u njenim zakonima ili uredbama; ili (b) bez nepotrebnog odlaganja, podnosilac zahteva ima pravo na dalju žalbu ili dalje razmatranje od strane organa uprave ili sudskog organa ili na bilo koji drugi pravni lek sudskom organu. 5. Svaka članica će obezbediti da se osobi iz stava I daju razlozi za administrativnu odluku, kako bi se tom licu omogućilo da pribegne postupku žalbe ili preispitivanja kada je to potrebno. 6. Svaka članica se podstiče da primeni odredbe ovog člana na administrativnu odluku koju je izdala relevantna granična agencija, osim carinske.
Postojeće stanje	A. Politika/zakonski okvir: Što se tiče upravnih odluka koje donosi carina u vezi sa sprovođenjem carinskog zakonodavstva, svako lice ima pravo da podnese zahtev za preispitivanje. Zahtev za preispitivanje podnosi se na Carini u Sektoru za razmatranje odluka, u roku od 30 dana od dana prijema odluke (Zakonik o Carini i Akcizama Kosova, član 13. stav 3. u vezi sa članom 291.). Zahtevi za razmatranje odluka rešavaju se u rokovima. Zakonik o Carini i Akcizama (Zakonik br. 03/L-109), član 291, definiše žalbene postupke i pravo na korišćenje zahteva za preispitivanje odluke koju je donela Carina. Svako lice ima pravo da podnese zahtev za preispitivanje odluke Carine koja se odnosi na primenu carinskog zakonodavstva, a koja se na nju odnosi direktno ili indirektno.

	Žalbe na Carini se uglavnom odnose na procenu robe. Kao rezultat toga, za potrebe praktične primene carinskog zakonodavstva koje reguliše procenu vrednosti robe za carinska pitanja, kao što je predviđeno Zakonikom o Carini i Akcizama (03-L/109) i Administrativnim Uputstvom 11/2009 za primenu ovog zakonika, Carina Kosova je izradila priručnik za pravilno određivanje carinske vrednosti. Pojašnjenja data u ovom vodiču zasnovana na dobrim praksama koje sprovode zemlje EU, pored daljeg pojašnjenja radnji za pravičnu carinsku procenu, stvorice i bezbednu klimu za preduzeća za ujednačen tretman i pravo, što će indirektno uticati na smanjenje zahteva za ponovno razmatranje. Na prvostepene odluke u Carini može se izjaviti žalba Privrednom sudu.
	B: Procedure
	Žalbeni postupci su definisani članom 291. ACA. Procedure za žalbu na odluke nadležnih organa preispitivaju se u skladu sa relevantnim zakonom kao i Zakonom Br. 05/L-031 o Opštoj Administrativnoj Proceduri
	C. Institucionalni okvir
	U okviru Carine postoji Sektor za razmatranje odluka, kao posebno telo. MIPT i AHV nemaju poseban institucionalni mehanizam za razmatranje pritužbi i rade se na ad hoc osnovi.
	D. Ljudski resursi/ obuka
	Nivo ljudskih resursa je zadovoljavajući. Obuke u ovoj oblasti redovno pruži Kosovski Institut za Javnu Upravu (KIJU).
	E. Komunikacija/informacione tehnologije
	U okviru Carine postoji elektronski registar za evidenciju, koji takođe evidentira žalbe u fizičkoj kopiji kao iu elektronskoj formi..
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	▪ Uprkos osnivanju Privrednog Suda, evidentna su kašnjenja u drugom stepenu žalbe. ▪ Podrška i u podizanju kapaciteta za razmatranje žalbi.
Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	18. Razviti strategiju za rešavanje i smanjenje broja prethodnih slučajeva. 19. Obezbediti obuku o efikasnom procesuiranju predmeta i smanjenju zaostalih predmeta.
Odgovorne Institucije	Carina Kosova (rukovodilac), AHV, MIPT

Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši Srednji Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Nije prijavljeno

5.1 NOTIFIKACIJE/OBAVEŠTENJE ZA PRODUŽENE PROVERE ILI INSPEKCIJE

Tekst sporazuma	Kada članica usvoji ili održava sistem izdavanja obaveštenja ili uputstava svojim relevantnim organima za povećanje nivoa graničnih kontrola ili inspekcija u vezi sa hranom, pićima ili hranom za životinje obuhvaćene obaveštenjem ili uputstvom za zaštitu ljudi, životinja ili biljnog sveta ili zdravlja na svojoj teritoriji, na način njihovog izdavanja, ukidanja ili suspendovanja primenjuju se sledeće discipline: (a) Član, u zavisnosti od slučaja, može izdati obaveštenje ili uputstvo na osnovu procene rizika; (b) Član može izdati obaveštenje ili uputstvo koje će se jednoobrazno primeniti samo na onim ulaznim mestima gde se primenjuju sanitarni i fitosanitarni uslovi na kojima se obaveštenje ili uputstvo zasniva; (c) Član će odmah prekinuti ili suspendovati obaveštenje ili uputstvo kada okolnosti koje su dovele do njega više ne postoje, ili ako se promenjene okolnosti mogu tretirati na manje restriktivan način za trgovinu; i (d) Kada članica odluči da prekine ili suspenduje obaveštenje ili uputstvo, zavisno od slučaja, odmah će objaviti obaveštenje o prekidu ili suspenziji na nediskriminatoran i lako dostupan način ili obavestiti članicu izvoznicu ili uvoznicu.
Postojeće stanje	A. Politika/zakonski okvir: Zakonski i politički okvir koji pokriva pitanja obaveštavanja i poboljšane kontrole je sledeći: ▪ ZCA na snazi i nacrt novog Carinskog Zakonika koji je prošao sve procedure i čeka odobrenje Skupštine ▪ Zakon Br. 08/L-120 o Hrani ▪ Zakon Br. 04/L-216 o Saradnji Između Organa Uključenih u Integrirano Upravljanje Granice ▪ Strategija o IUG i Akcioni Plan 2019-2023. ▪ Zakon Br. 04/L-078 o Opštoj Sigurnosti Proizvoda ▪ Zakon Br. 06/L-041 o Teničkim Zahtevima za Proizvode i Ocenjivanju Usaglašenosti ▪ Zakon Br. 03/L-181 o Inspektoratu i Nadzor Tržišta ▪ Zakon Br. 05/L-051 o Geografskim Oznakama i Nazivima Porekla ▪ Zakon Br. 06/L-040 o Zaštitnim Merama na Uvoze Za postupak interakcije državnih organa na granici, na internet stranici Nacionalnog Centra za Upravljanje Granicom, u realnom vremenu su obezbeđena pitanja obaveštavanja za jačanje kontrole i rada graničnih prelaza.

	Za slučajeve kada se bavimo zaštitom zdravlja ili života ljudi, životinja ili biljaka, izdaje se rešenje, obaveštenje ili uputstvo za akciju. U zavisnosti od slučaja ili potrebnih radnji, profili rizika se postavljaju u sistem koji olakšavaju upravljanje ili nadgledanje fokusiranih kontrola. Postupanje u ovim slučajevima vrši se kroz međuinstitucionalnu koordinaciju, na osnovu principa Integrisanog Upravljanja Granicom (IUG). Objavljivanje gore navedenih akata vrši se u realnom vremenu. Carinski i drugi zakoni na nivou zemlje (Zakon br. 04/L-072 o Kontrolu i Nadzoru Državne Granice) dozvoljavaju da se informacije potrebne za potrebe kontrole uvoza dele između graničnih agencija. Na osnovu Zakona br. 04/L-216 o Saradnji Između Organa uključenih u IUG predviđa razmenu informacija između graničnih organa.
	B: Procedure
	Na osnovu Zakona Br. 04/L-216, sastavljene su Standardne Operativne Procedure (SOP) za sprovođenje zakona. Odluke Ministra MIPT-a o merama zaštite trgovine zasnovane su na Zakonu Br. 06/L-040 o Zaštitnim Merama na Uvoze. Resorno ministarstvo obaveštava Nacionalni Centar za Upravljanje Granicom (NCUG) o odlukama koje donosi, dok NCUG preko kontaktnih tačaka obaveštava nadležne organe na granici o sprovođenju mere. Na osnovu IUG-ovog SOP-a, procedure su opisane i sprovode se od 2013. godine za sve tačke. Isti su lako dostupni i nediskriminatorni.
	C. Institucionalni okvir
	MIPT je odgovorna institucija i upravlja sistemom RAPEKS KOSOVA, koji služi za obaveštavanje javnosti o nebezbednim proizvodima na tržištu, na osnovu Zakona Br. 06/L-041 o Tehničkim Zahtevima za Proizvode i Ocenjivanju Usaglašenosti (MTI) i Pravilnika - Br. 08/2013 o Načinu Uspostavljanja i Rada Sistema Brze Razmene Informacija o Opasnim Proizvodima. Koordinaciono Telo za Nadzor Tržišta (KTNT) kao koordinaciono telo, osnovano je odlukom Vlade Kosova, broj 08/82, od 30.03.2016. Koordinaciono telo čine inspekcijski organi i Carina Kosova, za koordinaciju aktivnosti u oblasti nadzora tržišta. Novom odlukom Vlade broj 06/85 od 22.01.2019.godine, Koordinaciono telo čine organi koji se nalaze na adresi:

	https://tkmt.rks-gov.net/sq/coordinating-body. Obaveštenje od Rapid Alert System on Food and Feed (RASFF) su ugrađena u službene kontrole nadležnog organa. https://food.ec.europa.eu/safety/rasff_en. Imenovani organ za administraciju RASFF-a je AHV. AHV je angažovao službenika koji se bavi ovim obaveštenjima (dostavljanje upozorenja i povratne informacije).
	D. Ljudski resursi/obuka
	Broj osoblja treba da se poveća. Obuke se održavaju u kontinuitetu, ali su potrebe za dodatnim obukama velike. Postoji godišnji plan obuke koji podržavaju donatori. Unutar graničnih organa, na osnovu IUG Strategije, postoji zajednički plan obuke. Osoblje tržišne inspekcije u okviru MIPT je obučeno za obaveštavanje o nebezbednim proizvodima i razmenu informacija između nadležnih institucija za nadzor nad tržištem.
	E. Komunikacija/informacione tehnologije
	Komunikacija se vrši preko RAPEX sistema. Isto tako, Carina Kosova, preko ASYCUDA World i AHV preko svog elektronskog sistema, su povezani elektronski i komuniciraju u realnom vremenu. Tržišna inspekcija ima direktnu vezu sa sistemom ASYCUDA World.
	F. Oprema & infrastruktura
	Postojala je podrška za poboljšanje opreme i infrastrukture od raznih donatora, kao što je EXSBS u okviru NCUG-a za međusobno povezivanje elektronskih programa između vlasti, ali potreba za podrškom je stalna.
	Prepreke (navedite razloge za neslaganje)
	Nedostaje implementacija Single Window (Jedinstvenog prozora), koji bi omogućio komunikaciju i razmenu informacija između nadležnih organa na nacionalnom nivou i finalizaciju izvozno-uvoznih procedura.
	Potrebne akcije/resursi & troškovi (prebrojite akcije)
	20. Pogledajte predložene radnje na "Jedinstvenom prozoru" (10.4).
	Odgovorne Institucije
	Carina Kosova (rukovodilac), AHV, KAMPO i druge relevantne institucije
	Nivo primenljivosti
	Potpuno Uglavnom

	Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši Srednji Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	TAIEX i BTSF, GIZ, i BE, EXBS

5.2 ZABRANA

Tekst sporazuma	Članica će odmah obavestiti prevoznika ili uvoznika u slučaju zadržavanja robe deklarisanе za uvoz, radi inspekcije carini ili bilo kom drugom nadležnom organu.
Postojeće stanje	B: Procedure
	Zabrana carinskog pregleda se sprovodi putem automatizovanog sistema selekcije, u elektronskom sistemu ASYCUDA World World, koji omogućava sprovođenje specifičnog modela kontrole na osnovu definisanog nivoa rizika. Kontrolni nivo se primenjuje u zavisnosti od kanala izbora: crvena, žuta, plava i zelena. Odmah po deklarisanju artikla za carinjenje, deklarant se putem sistema automatski obaveštava na kom kanalu je deklaracija izabrana i, u zavisnosti od kanala, razume i vrstu pregleda (fizički, dokumentacija, pregled posle carinjenja). U slučaju AHV-a, elektronski sistem AHV-a obaveštava operatera (odgovorno lice koje je podnelo slučaj – deklaranta – sistemu) o odluci o zaustavljanju. Sistem je automatizovan i obaveštava odgovorno lice u realnom vremenu. AHV elektronski sistem komunicira sa ASYCUDA World
	C. Institucionalni okvir
	Carina Kosova i njene trupe sprovode zaustavljanja na osnovu profila rizika koji se utvrđuju na osnovu analize Sektora za Rizik i Nadzor, Carina Kosova.
	D. Ljudski resursi/ obuka
	Broj osoblja nije dovoljan. Obuke se održavaju u kontinuitetu, ali su potrebe za obukama kontinuirane. Postoji godišnji plan obuke u ovoj oblasti. Obuka inspektora AHV je u toku, uglavnom na osnovu podrške donatora. Međutim, broj graničnih inspektora treba povećati, a AHV je trenutno u procesu zapošljavanja novih službenika.
	E. Komunikacija /informacione tehnologije
	Zabrana carinskog pregleda sprovodi se putem automatizovanog sistema selekcije u elektronskom sistemu ASYCUDA World. Strana u postupku se odmah obaveštava da će roba deklarisanа u fazi uvoza biti proverena. Maksimalno vremensko ograničenje za carinski tretman ili korišćenje je 20 dana. Što se tiče privremeno zabranjene robe, standardni rok do konačnog tretmana je 30 dana, au nekim slučajevima može se produžiti i do 60 dana. Nacrt Carinskog Zakonika koji je na razmatranju predviđa promene u pogledu rokova, produžavajući rokove.

	F. Oprema & infrastruktura
	Postojala je podrška za poboljšanje opreme i infrastrukture od raznih donatora, kao što je EXBS u okviru NCUG-a Pruža se podrška za unapređenje međusobne povezanosti između elektronskih programa nadležnih organa. Ali potreba za podrškom je stalna.
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	Nedostatak jedinstvene elektronske komunikacione platforme na kojoj bi svi organi bili uključeni u sprovođenje zabrane.
Potrebne radnje/resursi & troškovi (prebrojite radnje)	21. Pogledajte predložene radnje na "Jedinstvenom prozoru" (10.4).
Odgovorne Institucije	Carina Kosova (rukovodilac), AHV, druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	Potpuno ☐ Uglavnom Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši ☐ Srednji Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	TAIEX i BTSF, GIZ, i BE, KE, EXBS

5.3 PROCEDURE TESTIRANJA

Tekst sporazuma	3.1 Član može, na zahtev, da pruži mogućnost za drugi test u slučaju da prvi rezultat ispitivanja uzorka uzetog nakon dolaska robe deklarisanе za uvoz daje suprotne nalaze. 3.2 Član će ili objaviti, na nediskriminatorski i lako dostupan način, naziv i adresu bilo koje laboratorije u kojoj se test može obaviti ili će ove informacije dostaviti uvozniku kada mu se pruži prilika prema stavu 3.1. 3.3 Član će uzeti u obzir rezultat drugog testa, ako ga ima, sprovedenog prema stavu 3.1, za puštanje i carinjenje robe i, ako je potrebno, može prihvatiti rezultate takvog ispitivanja.
Postojeće stanje	A. Politika/zakonski okvir: Zakonodavstvo koje pokriva oblast testiranja je sledeće: ▪ Zakon Br. 08/L-120 o Hrani https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=61467 ▪ Uredba (VRK) – Br. 43/2013 o Utvrđivanju Maksimalnih Nivoa Određenih Kontaminanata u Prehrambenim Proizvodima za Ljude i Nepoželjnim Supstancama u Hrani za Životinje https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10348 ▪ AU 25/2016 o Uzimanju Uzoraka, Dokumentacije, Robe i Postupanju sa njima u Carinskom Postupku. https://dogana.rks.gov.net/wp-content/uploads/2017/08/UA-25.2016-per-marrien-e-mostrave-dokumentacionit-te-mallit-dhe-trajtimin-e-tyre-ne-proceduren-doganore-.pdf AHV daje mogućnost stranama da ponude paralelni test za svoje proizvode. Sve troškove snosi podnosilac prijave ili odgovorno lice. AHV uzima 3 uzorka. Na osnovu godišnjeg plana službenih kontrola, ispitivanja se sprovode u ovlašćenim i ugovorenim laboratorijama AHV (akreditovane na nacionalnom nivou - DAK). U slučaju neslaganja, paralelni uzorci se šalju u međunarodno akreditovane laboratorije. Za određenu robu (nepoljoprivrednu robu) organi za ocenjivanje usaglašenosti određuju se za ispitivanje prikupljanjem uzoraka (3 uzorka: jedan za ispitivanje; drugi za isporuku uvozniku i treći za super analizu, „zapečaćen“) na granici. Zakon o Inspekciji daje 3 dana za žalbe. Učestalost uzorkovanja na AHV utvrđuje se na osnovu plana službenih kontrola. Izradu planova službene kontrole vrše nadležne direkcije: Uprava za javno zdravlje, Uprava za Zdravlje i kontrola životinja i Departman za Biljnu Politiku i Proizvodnju.

	Realizaciju plana vrši direkcija inspektorata pri AHV. Super analizu ili drugu analizu prihvata Carina Kosova, a rezultati ove analize se uzimaju zdravo za gotovo. Stranke u postupku se obaveštavaju gde treba da se uradi druga analiza. Pošto je roba različite prirode, čak iu ovom trenutku nadležni organi sarađuju na osnovu principa integrisanog upravljanja granicom.
	B: Procedure
	Postupci u slučaju da rezultati druge promene testa nisu navedeni. Relevantne procedure će biti završene stupanjem na snagu novog Carinskog zakonika i kroz podzakonska akta ove procedure će biti opisane.
	D. Ljudski resursi/ obuka
	Carina Kosova je povećala broj zaposlenih u sektoru za inspekciju nakon carinjenja na ukupno sedam službenika, a formirane su i posebne radne grupe za druge kontrole. Trenutno ima dovoljno i stručnog osoblja za potvrdno testiranje.
	E. Komunikacije/informacione tehnologije
	Ne postoji veza između laboratorija i inspektorata AHV-a.
	F. Oprema & infrastruktura
	Osoblje inspektorata AHV redovno je opremljeno materijalom za uzorkovanje, uključujući neophodne materijale i alate za uzorkovanje. Kosovska Carina, od četiri metode ispitivanja koje je imala početkom 2022. godine, sada ima oko 27 razvijenih metoda ispitivanja.
Prepreke (navedite razloge za neslaganje)	Nedostatak elektronske povezivanje i komunikacije između laboratorija i inspektora u nadležnim institucijama.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	22. Ojačati elektronsku povezanost laboratorijskih sistema sa inspektoratom u nadležnim institucijama.
Odgovorne Institucije	Carina Kosova (rukovodilac), AHV i druge odgovorne institucije.
Nivo primenljivosti	Potpuno ☐ Uglavnom

	Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Viši Srednji Niži To nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	TAIEX i BTSF, GIZ, i BE, EXBS

6.1 OPŠTE DISCIPLINE O TARIFAMA I DAŽBINAMA NAMETNUTIM NA UVOZ I IZVOZ ILI U VEZI SA NJIM

Tekst sporazuma	1.1 Odredbe stava 1. primenjuju se na sve tarife i dažbine, osim uvoznih i izvoznih obaveza i drugih poreskih obaveza, u delokrugu člana III GATT-a 1994, koje nameću članice na ili u vezi sa uvozom ili izvozom robe. 1.2 Informacije o tarifam i dažbinama biće objavljene u skladu sa članom 1. Ove informacije će uključiti tarife i dažbine koje će se primeniti, razlog za takve tarife i dažbine, odgovorni organ, i kada i kako će se plaćanje izvršiti. 1.3 Između objavljivanja novih ili izmenjenih tarifa i dažbina i njihovog stupanja na snagu, biće određen odgovarajući vremenski period, osim u hitnim slučajevima. Takve tarife i dažbine se neće primenjivati dok se informacije o njima ne objave. 1.4 Svaki član će periodično preispitivati tarife i dažbine u cilju smanjenja, kada je to moguće, njihovog broja i raznolikosti.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Struktura poreza i dažbina koje se primenjuju od strane institucija: <i>Vlada Kosova:</i> Vlada je usvojila Program za sprečavanje i smanjenje administrativnog opterećenja 2022-2027. Osnovni ciljevi Vlade, izraženi u Programu, su: Smanjenje administrativnog opterećenja za građane, poslovanja i administraciju; sprečavanje nepotrebnog administrativnog opterećenja tokom izrade, sprovođenja i pregleda javnih politika. Prioritet Programa je pojednostavljenje obaveznih informacija centralnog nivoa, zasnovanih na stvarnim događajima, koje obuhvataju dozvole, licence, registracije, sertifikovanja, saglasnosti, potvrde, ovlašćenja, priznanja itd., Takođe, poseban prioritet za Vladu je digitalizacija pojednostavljenih usluga, iako često digitalizacija motiviše pojednostavljenje. MTI je 2018. godine, u saradnji sa IFC/Svetskom bankom, završilo rad na identifikaciji, analizi i preporukama za moguće izmene liste dozvola, licenci, tarifa i plaćanja u vezi sa izvoznim, uvoznim i tranzitnim procedurama robe (vidi https://mint.rks-gov.net/page.aspx?id=1,79 i https://lejelicenca.rks-gov.net/) <i>Carina Kosova:</i> Carina Kosova ne primenjuje nikakve takse ili dažbine na uvoz i izvoz robe, osim carinskih tarifa i poreza na koje se uvozi naplaćuju. <i>Agencija za Hranu i Veterinarstvo:</i>

AHVK primenjuje dažbine i tarife za službene kontrole. Sve tarife i dažbine koje primenjuje AHVK objavljene su na veb stranici AHVK-a (Uredba 17/2012 o utvrđivanju visine plaćanja za službenu kontrolu, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8383>)

Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine:

MIPT primenjuje tarife i plaćanja u vezi sa procedurama izvoza i uvoza za izdavanje licenci (npr. duvan, nafta, strateška roba)

Sve dozvole, licence i tarife kao i plaćanja u vezi sa postupcima izvoza, uvoza i tranzita robe objavljene su na sajtu MIPT-a (<https://mint.rks-gov.net/page.aspx?id=1,79>)

MIPT je 2022. godine izmenio O TRGOVINI NAFTNIM DERIVATIMA I OBNOVLJIVIM GORIVIMA. Prema ovom zakonu, Departman za regulisanje tržišta nafte izdaje 15 dozvola, smanjujući broj sa 20 na 15. Takođe, novim zakonom je rok trajanja dozvole promenjen sa 2 godine na 6. Takođe, 2022. god. Administrativnim Uputstvom br. 04/2022 o utvrđivanju tarifa za dozvole subjektima za trgovinu naftnim derivatima i obnovljivim gorivima, za sve vrste dozvola. Tarifa je smanjena sa 5 hiljada evra na 50 evra. Dok AU-om (MIPT) br. 15/2022 o utvrđivanju postupka za dobijanje dozvole za subjekte koji obavljaju delatnost u sektoru nafte i obnovljivih goriva smanjeni kriterijumi za sve vrste licenci.

Takođe, 2021. godine izmenjeno je Administrativno uputstvo o utvrđivanju uslova i kriterijuma za subjekte koji se bave trgovinom duvana. Ovim uputstvom administrativna taksa za prilikom dobijanja licence smanjena je sa 20.000 evra na 55 evra.

Trenutno, Departman za trgovinu izdaje 7 licenci (smanjujući broj licenci sa 8 na 7 prema važećem zakonodavstvu).

Departman za kontrolu trgovine strateškim robama, Ministarstvo je u 2019. godini ukinulo (eliminisala) taksu za Potvrdu o upisu u registar u iznosu od 5 evra.

Takođe, Ministarstvo je 2019. godine odlukom smanjilo taksu za prijavljivanje i davanje imenovanja tela za ocenjivanje usaglašenosti sa 150 evra koliko je bilo ranije, na 100 evra.

Na sajtu Ministarstv industrije, preduzetništva i trgovine objavljene su sve dozvole, licence i tarife kao i plaćanja u vezi sa postupcima izvoza, uvoza i tranzita roba.

<https://mint.rks-gov.net/page.aspx?id=1,79>

Ministarstvo šumarstva, poljoprivrede i ruralnog razvoja:

MPŠRR primenjuje tarife i dažbine za izdavanje licenci za uvoz sadnog materijala, ukrasnog bilja, đubriva i dr. Na osnovu

Zakona br. 2004/21 o veterinarstvu i pratećim uredbama, MPŠRR utvrđuje nivo plaćanja za usluge u procesu uvoza/izvoza ovih roba, karantin životinja ili inspektiranje životinja,

	Liste usluga, uključujući odgovarajuće cene za ove usluge, uključene su u prilogima svakog AU-a usvojenog od strane MPŠRR-a. Razlozi za određivanje relevantnog nivoa plaćanja za usluge su predstavljeni u AU-u. AU-ovi su objavljeni na veb stranici MPŠRR-a (https://www.mbpzhrs.net/sq/udhezimet-administrative). U trenutku kada AU stupa na snagu, i tarife takođe stupaju na snagu, međutim, različite strane mogu biti ranije obavestene o promeni tarifa kroz javnih rasprava o AU-ima, objavljivanje na platformi https://konsultimet.rks-gov.net/consultations.php?InstitutionID=20012&OpenPage=0&ClosedPage=0. MPŠRR je u koordinaciji sa AHVK-om i drugim relevantnim institucijama izvršio određena olakšanja u postupku izdavanja dozvola i licenci, međutim provjere od strane veterinarske i fitosanitarne službe su pitanja bezbednosti hrane i javnog zdravlja i neophodne su. <i>Kosovska agencija za medicinske proizvode i opremu:</i> KAMPO primenjuje licence i tarife za uvoz medicinskih proizvoda i uređaja. Propis kojim se utvrđuje nivo finansijskih dažbina je AU br. 04/2017 o tarifama za pruženih usluga u KAMPO koje je usvojeno 2017. Trenutno, KAMPO zajedno sa Ministarstvom zdravlja vrše ažuriranje ove uredbe. Standardno ažuriranje se vrši s vremena na vreme u zavisnosti od kretanja na tržištu, promena u strategiji Ministarstva i specifičnih zahteva koji dolaze od poslovanja.
	B: Procedure
	Periodični pregled primene tarifa i plaćanja zasniva se na: ▪ Uredbu br. 17/2012 o utvrđivanju visine plaćanja za službene kontrole (https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8383) ▪ Programu za sprečavanje administrativnog opterećenja 2022-2027 i Akcionom planu 2022-2027. ▪ Zakonu br. 04/L-202 o sistemu dozvola i licenci ▪ Periodični pregled primene naknada i plaćanja zasniva se na: Sve tarife i ostale dažbine za pružene usluge od strane KAMPO-a prikazane su u AU br. 04/2017 o tarifama za pružene usluge u KAMPO-u.
	C. Institucionalni okvir
	U Programu za sprečavanje administrativnog opterećenja 2022-2027 i Akcionom planu 2022-2024, u cilju sprovođenja ili olakšavanja sprovođenja principa, Kancelarija za strateško planiranje (KSP) pri Uredu Premijera (UP) može da sprovede i analize i posebne planove, kao i može tražiti od institucija da pripreme koncept dokumente i predlože konkretne mere i radnje kroz strateške dokumente

	Departman za poljoprivredne politike i trgovinu u okviru MPSRR-a nadležan je za periodično preispitivanje taksi i dažbina za izvoz i uvoz proizvoda biljnog i životinjskog porekla, međutim, ovaj mehanizam još uvek nije odredio jedinicu ili lice koje bi bavilo posebno sa ovim pitanjima. Ministarstvo zdravlja formira posebnu komisiju za dopunu i izmenu UA, u okviru kojeg su sve zainteresovane strane (institucije, NVO-e i predstavnike privatnog sektora u oblasti farmacije). Prilikom utvrđivanja nivoa tarifa i dažbina unutar KAMPO-a, inputi (doprinosi) se takođe dobijaju i od različitih jedinica/departmana u okviru Agencije prema delokrugu njihovih odgovornosti.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Osoblje je u relativno dobrom stanju kada je u pitanju upravljanje i naplata tarifa i dažbina. MPSRR (Departman za poljoprivredne politik i trgovinu) nema dovoljno niti kvalifikovanog i obučenog osoblja za praćenje, procenu ili predlaganje politika u vezi sa taksama, plaćanjem usluga ili bilo kojim drugim dažbinom u vezi sa uvoznim i izvoznim procedurama. Menadžment MPSRR-a treba da da veći značaj politikama za olakšavanje trgovine kako bi se pomoglo poljoprivrednim proizvođačima i industriji proizvodnje hrane da povećaju uticaj drugih investicija (npr. grantova i subvencija). U KAMPO-u, stvaranje posebne komisije za dopunu-izmenu AU-a uključuje predstavnike institucija i druge učesnike sa ekspertizom u ovoj specifičnoj oblasti.
	E. Komunikacija/informacione tehnologije
	U okviru Programa za sprečavanje administrativnog opterećenja 2022-2027 i Akcionog plana 2022-2024, kao poslednja faza, predviđena je digitalizacija procedura – uključujući finansijska dažbina – preko platforme e-Kosovo, primeniće se princip „jednog prozora“ gde će biti objavljeni svi digitalizovani servisi, dok će sve ostale elektronske platforme preko kojih se nude usluge biti povezane na e-Kosovo. Nakon završetka Kataloga usluga, UP je počeo da skenira i analizira one servise (usluge) koji se mogu digitalizovati i za koje nema potrebe za elektronskim potpisom. S tim u vezi, MIPT je izabrano za skeniranje i analizu, kao jedna od potencijalnih i prioritetnih institucija za digitalizaciju usluga u 2023. i 2024. godini. U tom pogledu, MIPT je napravilo procenu o tome koje usluge mogu biti koje se izdavaju u okviru MIPT-a.

Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Iako zakonodavstvo na snazi predviđa pregled administrativnog tereta na redovnoj osnovi, i dalje postoji zastoј u ovom procesu, posebno u redovnom preispitivanju ovog tereta na centralnom nivou i u sveobuhvatnom pregledu (u svim institucijama: centralnim, lokalnim i u nezavisnim agencijama).
Potrebne radnje/resursi i troškovi (nabrojite radnje)	23. Periodično vršiti godišnji pregled za identifikaciju svih taksi i drugih dažbina u uvozu i izvozu (na osnovu zakona ili čak onih koje se primenjuju u praksi), upoređivati sa zahtevima EU-a i dati preporuke za njihovo dalje eliminisanje tamo gde je to moguće. 24. Uvođenje novih taksi i novih dažbina u budućnosti treba da bude zasnovano na zakonima na snazi i pratiti najbolje međunarodne principe kao i standarde EU-a. 25. Sprovesti obuke u nadležnim organima radi analiziranja kontrole i tehnika za pojednostavljenje, konsolidacije i smanjenja broja vrsta taksi i drugih dažbina na osnovu zahteva i standarda EU-a. 26. KNLT treba da ponudi Vladi konkretne predloge za pojednostavljenje i smanjenje taksi i dažbina na izvoz i uvoz i drugih administrativnih opterećenja. 27. Ubrzati digitalizaciju procedura, taksi finansijskih dažbina u procesu dobijanja dozvola, licenci i drugih specifičnih uslova u uvozu i izvozu.
Odgovorne institucije	UP (vođa), MIPT, Carina Kosova, AHVK, KAMPO i druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM Delimično Uopšte ☐ Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	VISOKI Srednji Nizak ☐ Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci primene ove mere	IFC, USAID

6.2 SPECIFIČNE DISCIPLINE O TARIFAMA I DAŽBINAMA ZA CARINSKU OBRADU NAMETNUTIM NA UVOZ I IZVOZ ILI U VEZI SA NJIM

Tekst sporazuma	Tarife i dažbine za carinsku obradu: (i) biće ograničene na u iznosu sa približnom trošku izvršenih usluga u ili u vezi sa specifičnim uvoznim ili izvoznim operacijom o kome je reč; i (ii) od njih se ne zahteva da budu povezani sa određenom operacijom uvoza ili izvoza pod uslovom da su nametnute za usluge koje su usko povezane sa carinskom obradom roba.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Carina Kosova ne primenjuje nikakve tarife ili druge dažbin za usluge koje pružaju trećim licima. B: Procedure Pošto Carina Kosova ne primenjuje tarife ili dažbine za svoje usluge, stoga i nisu formulisane posebne procedure. C. Institucionalni okvir Pošto Carina Kosova ne primenjuje tarife ili dažbine za svoje usluge, stoga i nisu stvoreni posebni institucionalni mehanizmi. D. Ljudski resursi/obuka Pošto Kosovska carina ne primenjuje tarife ili dažbine za svoje usluge, stoga i nema niti namenjeno posebno osoblje koje bi pokrivalo ovu oblast.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Vidi 6.I
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Vidi 6.I
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	POTPUNO ☐ Uglavnom Delimično Uopšte Ne primenjuje se

Nivo prioriteta	Visok Srednji Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se.

6.3 KAŽNJAVAJUĆE DISCIPLINE

Tekst sporazuma	3.1 Za potrebe stava 3, izraz "kažnjavanje" označava one mere koje nameće carinska uprava članice za kršenje carinskih zakona, propisa ili proceduralnih zahteva članice. 3.2 Svaka članica će obezbediti da kazne za kršenje carinskog zakona, propisa ili proceduralnih zahteva budu izrečene samo licu(ama) odgovornog(im) za kršenje prema njenim zakonima. 3.3 Izrečena kazna zavisice od činjenica i okolnosti slučaja i biće u skladu sa stepenom i težinom povrede. 3.4 Svaka članica mora da obezbedi da uvek primenjuje mere za izbegavanje: (a) sukoba interesa u proceni i naplati novčanih kazni i obaveza; i (b) stvaranja podsticaja za procenu ili naplatu novčanih kazni koje nisu u skladu sa stavom 3.3. 3.5 Svaka članica će obezbediti da kada se izriče kazna za kršenje carinskih zakona, propisa ili proceduralnih zahteva, licu(ima) koje(me) je(su) izrečena kazna bude dato pismeno objašnjenje navodeći prirodu kršenja i važećeg zakona, propis ili postupak po kome je određena iznos ili visina kazne za učinjeni prekršaj. 3.6 Kada neko lice dobrovoljno otkrije carinskoj upravi članice okolnosti kršenja carinskog zakona, propisa ili proceduralnih uslova pre nego što carinska uprava otkrije kršenje, članica se podstiče da, prema potrebi, smatra ovu činjenicu kao moguću olakšavajuću okolnost pri odlučivanju o kazni za to lice. 3.7 Odredbe ovog stava će se primeniti na kazne u tranzitnom saobraćaju navedene u stavu 3.1.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Prema odredbama Zakonika o Carini i Akcizlama Na Kosovu (br. 03/L-109, Zakona o opštem upravnom postupku br. 05/L-031 i Zakona br. 05/L-087 o prekršajima, odgovorno lice odluku o odgovornosti za carinski prekršaj daje pismeno, sa opisom prekršaja, pravnim osnovom, rokom i plaćanjem novčane kazne. U vezi sa ovim odlukama, odgovorna lica imaju pravo žalbe u skladu sa članom 291. Carinskog zakonika u Sektoru za razmatranje odluka ▪ Odgovorna lica koja počinje carinski administrativni prekršaj protivno odredbama CAP-a će dobiti novčanu kaznu kao primarnu kaznu. ▪ Kazne se predviđaju na osnovu prekršaja i srazmerno stepenu prekršaja. ▪ Novčana kazna se ne izriče ako je primalac ili zakonski zastupnik poslao pisano obaveštenje carini o grešci učinjenoj pri uvozu (pre nego što se izjava potvrdi).

	U suprotnom, ako delo prelazi zakonske granice za prekršaj, delo se smatra krivičnim delom. Do određenog novčanog nivoa, prekršaj se smatra „carinskim prekršajem“ i kažnjavanje je po diskrecionom pravu carinika, poštujući Administrativna uputstva i važeće zakonodavstvo u vezi sa carinskim prekršajima.
	B: Procedure
	Sve procedure i politike su u skladu sa najboljim praksama OBD-a. Administrativni postupci, prekršaji, kazne, postupci deklarisanja robe, pojednostavljeni, preispitivanje odluka, sve su u skladu sa predviđenim standardima u revidiranoj Kjoto konvenciji koja pruža sveobuhvatan skup carinskih procedura za pojednostavljenje i olakšavanje zakonite međunarodne trgovine.
	C. Institucionalni okvir
	Upravne jedinice koje pokrivaju ovu oblast su uspostavljene i funkcionalne (Sektor za prekršaje, Razmatranje odluka, Sektor za postupke i dr.).
	D. Ljudski resursi/obuka
	Jedinica ima adekvatan i obučen kadar. Osoblje je obučeno za konkretne radnje za pravednu primenu zakonodavstva u oblasti prekršaja.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	U skladu sa zahtevima revidirane Kjoto konvencije, sankcije i kazne za prekršaje u oblasti carinske delatnosti su revidirane i usaglašene (npr. izbegavanje od obaveza preko 5.000 evra smatra se krivičnim delom).
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	28. Stvoren je pravni sistem za sprovođenje ove mere i to će biti unapređeno stupanjem na snagu Zakonika o carini i akcizama (ZCA). 29. Razmatranje pravnog saveta od strane suda za iznos takse u iznosu od preko 5000 evra koji se smatra krivičnim delom.
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM delimično Uopšte ☐ Ne primenjuje se

Nivo prioriteta	Visok SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se.

7.1 OBRADA PRE DOLASKA

Tekst sporazuma	I.1 Svaka članica će usvojiti ili primeniti procedure koje dozvoljavaju podnošenje uvozne dokumentacije i drugih potrebnih informacija, uključujući manifeste, kako bi se pokrenula obrada pre dolaska robe kako bi se ubrzalo puštanje robe po dolasku. I.2 Svaka članica, u zavisnosti od slučaja, će obezbediti prethodno podnošenje dokumenata u elektronskom formatu za obradu pre dolaska ovih dokumenata.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Kompletirano je carinsko zakonodavstvo koje omogućava deklarisanje robe pre dolaska (AU MFRT - br. 02/2022 o izmeni i dopuni AU br. 11/2009 za primenu Zakonika o carini i akcizama br. 03/I -109, dopunjenog i izmenjenog AU-om br. 05/2010, AU-om br. 06/2013 i AU-om br. 05/2014 ZCA omogućava deklarisanje – iu elektronskoj formi - pre dolaska u sistem, omogućavajući Carini Kosova da analizira te beleške i utvrdi da li predstavljaju bilo kakav nivo rizika u dolasku robe.
	B: Procedure
	Podaci pre dolaska integrišu se u sistem SEED i uskoro će se deklarisanje robe obavljati iu ASICUDA World-u pre nego što roba stigne na granicu. Administrativno uputstvo MFRT- br. 02/2022. Carina Kosova ima pristup i upoređuje podatke sa fizičkim stanjem predstavljenih dokumenata, sa izlaskom iz jedne zemlje EU-a.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Osoblje zaduženo za ovaj proces je dobro pripremljeno i dobro obučeno.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Elektronski sistem SEED omogućava elektronski prijem preliminarnih podataka i dokumenata za proces carinjenja robe.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	▪ Nestandardizacija postupaka deklarisanja robe pre dolaska čak i sa ASICUDA World-om. ▪ Nedostatak interakcije u vezi sa procedurama pre dolaska sa drugim agencijama za sprovođenje zakona. ▪ Nedostatak potpunog informisanja trećih strana (trgovaca) o mogućnosti deklarisanja pre dolaska nije zadovoljavajuće.

Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	30. Razviti zajedničke obuke sa nadležnim institucijama u cilju integracije u sistem obrade podataka pre dolaska (SEED). 31. Intenzivirati napore i pronaći odgovarajuće instrumente kako bi se zainteresovane strane informisale o mogućnosti deklarisanja pre dolaska
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AHVK i druge odgovorne agencije
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom ☒ DELIMIČNO Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok ☒ SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo_____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se.

7.2 ELEKTRONSKA PLAĆANJA

Tekst sporazuma	Svaka članica će, u meri u kojoj je to izvodljivo, usvojiti ili održavati procedure koje omogućavaju elektronsko plaćanje obaveza, taksi, tarifa i dažbina prikupljenih od carine pri uvozu i izvozu.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Carina Kosova već koristi sistem elektronskog plaćanja. Primenljiv je za sva plaćanja koja se vrše za izvoz i izvoz. S druge strane, i AHVK omogućava da se sva plaćanja za službene kontrole izvrše onlajn u elektronskom sistemu AHVK-a. Sistem radi 24/7 (vidi https://auv.rks-gov.net/sq/Account/Login?ReturnUrl=%2F) Čitači kartica (POS) – debitnih i kreditnih – nedostaju u obe institucije. Nedostatak čitača kartica opravdava se činjenicom da se plaćanje može izvršiti putem e-bankinga. U MIPT-u su propisane sve procedure i kriterijumi za izdavanje dozvola i licenci za izvoz i uvoz na osnovu zakona i podzakonskih akata. Međutim, MIPT još uvek nema sistem za elektronska plaćanja. Veliki napredak je nedavno napravljen usvajanjem Zakona o uslugama informacionog društva br. 04/L-094 koji je elektronsku dokumentaciju učinio pravno ekvivalentnom papirnoj dokumentaciji, kako bi se olakšale elektronske usluge uključujući, ali ne ograničavajući se na, potrošačku kupovinu i prodaju putem Interneta (e-Commerce), elektronske banak i finansijske usluge (e-Plaćanje), pružanje usluga od strane vlade (e-Upravljanje) i elektronske kupovine od strane preduzeća (e-Nabavke), i primenjuje se tamo gde se koriste elektronski potpisi. Plaćanja za usluge KAMPO-a mogu se vršiti samo u elektronskoj formi (ili bankovnim transferom), od stranaka unutar i van zemlje. Podaci o načinu plaćanja prisutni su na sajtu Agencije. Uplatnica se može preuzeti na elektronskoj platformi BARNATARI (https://barnatari.rks-gov.net/Home/Login.aspx?ReturnUrl=/Home/default.aspx) međutim, u ovom trenutku, plaćanje se ne može izvršiti direktno sa platforme. KAMPO je u koordinaciji sa CBK-om i Trezorom za stvaranje tehničkih mogućnosti za izvršenje uplate preko dotične platforme.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Mungesa e ndërveprueshmërisë në mes të sistemeve si dhe krijimi i një sistemi që mundëson verifikimin e pagesave në kohë reale.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	32. Povezivanje sistema između institucija nadležnih za realizaciju komunikacija u realnom vremenu za proveru plaćanja.

Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeđa), AHVK, druge odgovorne institucije
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom DELIMIČNO Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	VISOKI Srednji Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se.

7.3 DODELA OSLOBOĐENJA OD KONAČNOG ODREĐIVANJA I PLAĆANJE CARINSKIH OBAVEZA, TAKSI, TARIFA I DAŽBINA

Tekst sporazuma	3.1 Svaka članica će usvojiti ili održavati procedure koje dozvoljavaju puštanje robe pre konačnog utvrđivanja carinskih obaveza, taksi, tarifa i dažbina, ako se takvo utvrđivanje ne izvrši pre, čim stignu, ili što je pre moguće po dolasku, i pod uslovom da su ispunjeni svi ostali zakonski uslovi. 3.2 Kao uslov za ovo puštanje, jedan Član može zahtevati: (a) plaćanje carinskih obaveza, taksi, tarifa i dažbina utvrđenih pre ili posle dolaska robe i garanciju za bilo koji iznos koji još nije utvrđen u obliku garancije, depozita ili drugog odgovarajućeg instrumenta predviđenog u njegovim zakonima i propise; ili (b) obezbeđenje u obliku osiguranja, depozita ili drugog odgovarajućeg instrumenta predviđenog u njegovim zakonima i propisima. 3.3 Takva garancija ne sme biti veći od iznosa koji član zahteva da obezbedi plaćanje carinskih obaveza, taksi, tarifa i dažbina koje se konačno moraju platiti za robu obuhvaćenu garancijom. 3.4 U slučajevima kada je otkriven prekršaj koji zahteva izricanje novčane kazne, može se zahtevati garancija za kazne i novčane kazne koje se mogu izreći. 3.5 Iz garancije definisane u stavovima 3.2 i 3.4 će se odustati u trenutku kada više nije potrebna. 3.6 Ništa u ovim odredbama neće narušiti pravo člana da pregleda, zadrži, zapleni, konfiskuje ili postupa sa robom na bilo koji način koji nije u suprotnosti sa pravima i obavezama člana koje proističu iz STO-a.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Procedura puštanja je na snazi i izgrađena je na principima OBD-a.
	B: Procedure
	Carina primenjuje postupak puštanja na osnovu dva koraka: prvi korak, podnošenje deklaracija sa osnovnim podacima (početna deklaracija preko koje se roba pušta na osnovu garancije), i drugi korak, podnošenje kompletne deklaracije (rezimirana deklaracija).
	E. Komunikacione/informacione tehnologije

	Elektronski sistem za obradu carinskih deklaracija (ASICUDA World) omogućava primenu zakonskih procedura predviđenih KDA-om i drugim podzakonskim aktima. Preko ASICUDA-e se vrši automatizovana obrada uvoznih, izvoznih i tranzitnih deklaracija, što i omogućava postupak puštanja u dva koraka.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Ne izveštava se
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Ne izveštava se
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ Uglavnom ☐ Delimično ☐ Uopšte ☐ Ne primenjuje se ☐
Nivo prioriteta	Visok ☐ Srednji ☒ Nizak ☐ Nije prioritet ☐ Ostalo _____ ☐
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

7.4 UPRAVLJANJE ZASNOVANO NA RIZIKU

Tekst sporazuma	4.1 Svaki član će, u meri u kojoj je to moguće, usvojiti ili održavati sistem carinske kontrole zasnovan na riziku. 4.2 Svaki član će izraditi i primeniti upravljanje rizikom na način da izbegne proizvoljnu i neopravdanu diskriminaciju, ili bilo kakvu prikrivenu prepreku međunarodnoj trgovini. 4.3 Svaki član će fokusirati carinske kontrole i, u meri u kojoj je to moguće, druge relevantne granične kontrole, na visokorizične dažbine i ubrzati oslobađanje niskorizičnih dažbin. Član takođe može izabrati, na nasumičnoj osnovi, podneske za takve provere kao deo sistema upravljanja rizikom. 4.4 Svaki član će zasnivati svoje upravljanje rizikom na proceni rizika kroz utvrđene kriterijume za izbor. Takvi kriterijumi izbor mogu uključivati, između ostalog, šifru (kod) Harmonizovanog sistema, prirodu i opis roba, zemlju porekla, zemlju iz koje se roba šalje, vrednost robe, podatke o usklađenosti trgovaca i vrsta prevoznog sredstva.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Carinske kontrole se zasnivaju na principima upravljanja rizicima, i u skladu sa međunarodnim pravilima i sporazumima kao što su: Revidirana Kjoto konvencija, preporuke Svetske carinske organizacije i smernice Evropske zajednice (Customs Blueprint). Definicije o riziku su opisane u Zakonu o carini i akcizama br. 03/L-109 i drugim pratećim podzakonski aktima kao što je AU 2011/9.
	B: Procedure
	Postoje politike i procedure za sprovođenje kontrola zasnovanih na riziku. Usvojen je interni vodič za definisanje pravila za sprovođenje selektivnih kontrola u carinskom poslovanju korišćenjem tehnika upravljanja rizikom.
	C. Institucionalni okvir
	Sektor za rizik i praćenje (SRP) je glavna struktura u carinskoj administraciji zadužena za upravljanje rizikom na centralnom nivou. Carinske ispostave su formirale određene jedinice, sa službenicima koji na zahtev imaju pristup svim relevantnim informacijama.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Carina Kosova ima osoblje sa potrebnim veštinama za sprovođenje kontrola zasnovanih na riziku.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije

	Informacije o riziku se distribuiraju preko automatizovanog sistema ASICUDA World svim relevantnim carinskim ispostavama. Carinski službenici, u funkciji zadatka koji obavljaju, imaju obaveze: da prate procedure predviđene za dati kanal, da poštuju zahteve opisane u kriterijumu za izbor, da ispune mere definisane u poruci o kriterijumu rizika, ali ne ograničavajući se samo na mere poruke i na kraju kontrole pravilno elektronski da popune „Akt o kontroli” sa detaljnim podacima o vrsti kontrole i rezultatima.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	▪ Potreba za koordinacijom za profilisanje rizika zajedno sa drugim agencijama za sprovođenje zakona, posebno sa AHVK-om. ▪ Potreba za daljim jačanjem sistema kontrola zasnovanih na riziku, posebno u AHVK-u, u cilju približavanja implementacije ovog mehanizma u skladu sa standardima i normama EU-a.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	33. Jačanje sistema analize rizika i sprovođenje kontrola zasnovanih na riziku, posebno u AHVK, obuhvatiće: ▪ Jačanje sistema analize rizika i implementacije kontrola po osnovu rizika, posebno u AUVK, obuhvatiće: Analizu postojećeg stanja sistema kontrole na osnovu upravljanja rizikom u nadležnim agencijama i davanje preporuka na osnovu najboljih praksi EU-a, uključujući: ▪ Analizu indikatora za identifikaciju rizika ▪ Kategorizaciju rizika ▪ Reviziju profila rizika i njihovo određivanje njihovih prioriteta ▪ Obezbeđivanje tehničkih uslova (npr. IKT) u cilju interoperabilnosti sistema IKT-a i razmenu informacija između agencija za sprovođenje zakona (Carina Kosova, MIPT, AHVK, KAMPO, MPSRR, itd.) ▪ Identifikovanje potreba i izgradnja ljudskih kapaciteta u cilju implementacije sistema kontrola zasnovanih na riziku na osnovu najboljih praksi EU-a.
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AHVK i druge relevantne agencije
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ UGLAVNOM Delimično ☐ Uopšte ☐ Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok ☒ SREDNJI ☐ Nizak

	Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	GIZ, EU

7.5 REVIZIJA NAKON CARINJENJA

Tekst sporazuma	5.1 Da bi se ubrzalo puštanje robe, svaki član će usvojiti ili održavati reviziju nakon carinjenja kako bi se osigurala usklađenost sa carinama i drugim relevantnim zakonima i propisima. 5.2 Svaki član će, na osnovu sistema upravljanja rizikom, izabrati osobu ili pošiljku za reviziju nakon carinjenja koja može uključiti odgovarajuće kriterijume za izbor. Svaki član će sprovoditi revizije nakon carinjenja na transparentan način. Kada je lice uključeno u proces revizije i kada se postignu konačni rezultati, Član mora bez odlaganja obavestiti lice čiji se podaci revidiraju o njegovim pravima i obavezama i razlozima za rezultate. 5.3 Informacije dobijene revizijom nakon carinjenja mogu se koristiti u daljim upravnim ili sudskim postupcima. 5.4 Članovi će, kad god je to moguće, koristiti rezultate revizije nakon carinjenja u implementaciji sistema upravljanja rizikom.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Pravni okvir je usklađen. Carina ima ovlašćenje prema zakonu da vrši kontrole nakon carinjenja. Kriterijum za odabir subjekta ili određene robe za kontrolu nakon carinjenja zasniva se na proceni i analizi rizika. Kontrola nakon carinjenja se vrši na transparentan način. U mehanizmu kontrole nakon carinjenja moguće je odvojiti rezultate od revizije. Takođe, ovaj mehanizam uključuje prava i obaveze subjekta ili dažbine koja se revidira. Dokazi iz kontrole nakon carinjenja koriste se i u sudskim postupcima. Rezultati revizije se uključuju u dalje upravljanje rizikom. B: Procedure Sve procedure su u skladu sa odredbama mere 7.5 MTL-a. C. Institucionalni okvir Jedinica za spoljnu reviziju je konsolidovana i deluje u okviru Carine Kosova. D. Ljudski resursi/obuka Sadašnje revizorsko osoblje ima odgovarajuće veštine i kontinuirano se obučava. U poslednje vreme povećan je broj carinskih inspektora u sektoru postupaka nakon carinjenja na oko 20 službenika.

	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Carinska ispostava je opremljena adekvatnim analitičkim alatima.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Nedostatak softvera koji se odnosi na identifikaciju subjekata u postupku carinjenja, za identifikaciju eventualnih nepravilnosti koje su se pojavile u postupku.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	34. Unapređenje Softvera u vezi sa identifikacijom subjekata u postupku carinjenja, radi utvrđivanja eventualnih nepravilnosti koje su se pojavile u postupku.
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ UGLAVNOM Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok Srednji ☒ NIZAK Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

7.6 UTVRĐIVANJE I OBJAVLJIVANJE PROSEČNOG VREMENA PUŠTANJA I CARINJENJA

Tekst sporazuma	6.1 Članovi se podstiču da mere i objavljuju periodično i dosledno prosečno vreme puštanja robe, koristeći alate kao što je, između ostalog, Studija vremenskog puštanja Svetske carinske organizacije (nazvana u ovom sporazumu kao „ODB“). 6.2 Članovi se ohrabruju da podeli sa Komisijom svoja iskustva u merenju prosečnog vremena puštanja, uključujući korišćene metodologije, identifikovane barijere i bilo kakav efekat koji rezultira povećanom efikasnošću.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Formalna politika je uspostavljena za merenje prosečnog vremena carinjenja za svaku transakciju. Rezultati se dele sa nadležnim institucijama i objavljuju na sajtu. Granične agencije, odnosno Agencija za hranu i veterinu, KAMPO i druge, trenutno nisu deo merne platforme koja procenjuje vreme puštanja od ulaska do puštanja. Elektronski sistem ASICUDA World omogućava zajednički sistem merenja.
	B: Procedure
	Carina Kosova meri vreme oslobađanja za njihov ulazak u ukupno vreme puštanja.
	C. Institucionalni okvir
	Carinska uprava s vremena na vreme meri prosečno vreme carinjenja, ali ono nije delegirano nekoj posebnoj jedinici u okviru Carine Kosova, iako je u prethodnim izdanjima izveštaja bavila se Jedinica za prihode. Međutim, sistem ASICUDA World omogućava automatsko merenje vremena carinjenja.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Lica odgovorna za realizaciju izveštaja u Carini Kosova su pripremljena i dobro obučena za realizaciju analize.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Sistem ASICUDA World podržava merenje prosečnog vremena carinjenja.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Ostale granične agencije nisu izgradile posebne procedure za sprovođenje periodičnog merenja vremena potrebnog ovim institucijama za puštanje robe ili tereta.

Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	35. Razviti standardne procedure u nadležnim graničnim agencijama u cilju merenja prosečnog vremena carinjenja u redovnim vremenskim periodima (najmanje svake tri godine)). 36. Identifikovati i zadovoljiti tehničke i ljudske potrebe za realizaciju studije merenja prosečnog vremena carinjenja.
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AHVK
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ UGLAVNO M Delimično Uopšte Nikada
Nivo prioriteta	Visok ☒ SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	MFK (IFC)

7.7 MERE ZA OLAKŠAVANJE TRGOVINE ZA OVLAŠĆENE OPERATERE

Tekst sporazuma

7.1 Svaki član obezbeđuje dodatne mere za olakšavanje trgovine koje se odnose na uvozne, izvozne ili tranzitne formalnosti i procedure iz stava 7.3, za operatore koji ispunjavaju navedene kriterijume, u daljem tekstu: ovlašćeni operateri. Alternativno, član može ponuditi ove mere za olakšavanje trgovine kroz carinske procedure koje su uglavnom dostupne svim operaterima i nije potrebno uspostavljanje bilo kakve posebne šeme.

7.2 Navedeni kriterijumi za kvalifikovanje kao ovlašćeni operater odnose se na usklađenost ili rizik od neusaglašenosti sa zahtevima navedenim u zakonima, propisima ili procedurama bilo kojeg člana.

(a) Ovi kriterijumi koji se moraju objaviti mogu uključivati:

- (i) određene informacije za usklađenost sa carinskim odredbama kao i drugim relevantnim zakonima i propisima;
- (ii) sistem upravljanja podacima koji omogućavaju neophodne interne kontrole;
- (iii) sposobnost plaćanja, prema potrebi, uključujući dobijanje dovoljnog osiguranja ili garancije; i
- (iv) bezbednost lanca snabdevanja.

(b) Ovi kriterijumi ne bi trebalo da:

- (i) budu osmišljeni ili sprovedeni da obezbede ili stvore nerazumnu diskriminaciju između operatera u kojima preovladavaju isti uslovi; i
- (ii) po mogućnosti, da ograničavaju učešće malih i srednjih preduzeća.

7.3 Mere za trgovinsko olakšavanje predviđene u stavu 7.1 obuhvataju najmanje tri od ovih mera:

- (a) male zahteve za dokumentima i podacima po potrebi;
- (b) mali obim inspekcija i fizičkih provera po potrebi;
- (c) kratko vreme puštanja po potrebi;
- (d) odlaganje plaćanja obaveza, taksi, tarifa i dažbina;
- (e) korišćenje sastavnih garancija ili smanjenih garancija;
- (f) jedinstvenu carinsku deklaraciju (izjavu) za sav uvoz ili izvoz za dati period; i
- (g) carinjenje roba u prostorijama ovlašćenog operatera ili na bilo kom drugom mestu ovlašćenom od strane carine.

7.4 Članovi se podstiču da izrade šeme ovlašćenih operatera na osnovu međunarodnih standarda, tamo gde standardi postoje, osim u slučajevima kada bi ovi standardi bili neprikladno ili neefektivno sredstvo za ispunjenje legitimnih ciljeva kojima se teži.

	7.5 U cilju unapređenja mera za olakšavanje trgovine koje se nude operaterima, članovi pružaju drugim članicama mogućnost da pregovaraju o međusobnom priznavanju šema ovlašćenih operatera. 7.6 Članovi razmenjuju relevantne informacije unutar Komiteta o šemama ovlašćenih operatera koje imaju na snazi.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Poslednjih godina, Carina Kosova se fokusirala na oblast olakšavanja trgovine, posebno u pogledu ovlašćenih ekonomskih operatera. U poslednje dve godine ovlašćenje (odobrenje) je dobilo 11 privrednih subjekata, dok su ove godine u proceduri tri subjekta koji su se prijavili. Zakonske odredbe koje regulišu ovu oblast su predviđene Zakonikom o carini i akcizama, Zakonom 03/L-109, dopunjenim i izmenjenim Zakonom 04/L-099, kao i članom 10.A Administrativnog uputstva 38/2017 za davanje ovlašćenja za sticanje statusa ovlašćenog ekonomskog operatera. Pripremljen je i obrazac za samoocenjivanje kao pomoć subjektima. Ovaj pravni osnov je usklađen sa onim u EU i deo je sveobuhvatnog okvira u trgovinskim olakšanjima. Za pomoć subjektima pripremljen je formular za prijavljivanje i obrazac za samoocenjivanje, koji su prilagođeni procedurama OBD-a. Zakonske odredbe i obrasci za prijavu su objavljeni na zvaničnom sajtu Carine Kosova. Ovlašćeni ekonomski operateri funkcionišu u obliku predviđenom zakonskim odredbama na snazi i uživaju sve privilegije predviđene zakonodavstvom. Kriterijumi su nepristrasni i primenjuju se u okviru mera za olakšavanje trgovine, uključujući carinjenje roba u objektima ovlašćenog ekonomskog operatera.
	B: Procedure
	Zakonik o carini i akcizama i njegove dopune i izmene, kao i Administrativno uputstvo 38/2017 za davanje ovlašćenja za sticanje statusa ovlašćenog ekonomskog operatera, pokrivaju sve procedure koje omogućavaju izbor i praćenje ovlašćenih operatera, kao i druga pitanja apostrofirana u članu 7.7 MLT-a.
	C. Institucionalni okvir
	Komisija formirana za procenu prijava za ovlašćene privredne operatere je sastavljena od predstavnika različitih relevantnih sektora iz oblasti procedura, revizije, rizika, IT-a itd. Ista komisija je ovlašćena da prati subjekte ovlašćene za OEA.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Potpune, i po broju i po nivou veštine.

	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Tehnologija koja se koristi u potpunosti rešava zahteve MLT STO-a.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Većina zemalja u regionu i šire ne prihvata OEO-e koje je ovlastilo Kosovo. Uzajamno priznavanje OEO -ova je u procesu i podržava ga GIZ
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	37. Validacija programa OEO-ova na međunarodnom nivou u cilju prihvatanja OEO-ova odobrenih od strane vlasti na Kosovu od strane drugih zemalja.
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ UGLAVNOM Delimično ☐ Uopšte ☐ Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok ☒ SREDNJI ☐ Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	EU, GIZ

7.8 BRZE POŠILJKE

Tekst sporazuma

8.1 Svaka članica usvaja ili razvija procedure koje omogućavaju brzo oslobađanje najmanje one robe koja ulazi vazdušnim prevozom lica koja se prijave za takve mere, što omogućava carinsku kontrolu. Ako Član koristi kriterijume koji ograničavaju ko može da se prijavi, Član može, u objavljenim kriterijumima, zahtevati da podnosilac zahteva, kao uslov kvalifikovanosti da se prijavi za tretman opisan u stavu 8.2, za svoje ubrzane pošiljke:

- (a) da odgovarajuću infrastrukturu i plaćanje carinskih troškova za obradu brzih pošiljaka kada podnosilac zahteva ispunjava uslove člana da se ova obrada odvija u objektu namenjenom ovom poslu;
- (b) da predstavi informacije potrebne za puštanje pre nego što stigne brza isporuka;
- (c) proceni tarife ograničene na iznos troškova približno sa izvršenim uslugama za pružanje tretmana opisanog u stavu 8.2;
- (d) održava na visok stepen kontrole nad brzim pošiljkama korišćenjem tehnologije za internu bezbednost, logistiku i praćenje od prijema do isporuke;
- (e) obezbedi brzu pošiljku od prijema do isporuke;
- (f) da preuzme odgovornost za plaćanje svih carinskih obaveza, taksi, tarifa i dažbina carinskom organu za robu;
- (g) da ima podatke koje pokazuju usklađenost sa carinom i drugim relevantnim zakonima i propisima;
- (h) da bude u skladu sa drugim uslovima koji direktno se odnose na efikasnu primenu zakona, propisa i proceduralnih zahteva člana, koji se posebno odnose na pružanje tretmana opisanog u stavu 8.2.

8.2 Zavisno od stavova 8.1 i 8.3, članovi:

- (a) članovi smanjuju broj dokumenata potrebnih za puštanje brzih pošiljaka prema stavu 1 člana 10 i, po mogućnosti, obezbeđuju puštanje na osnovu samo jedno predstavljanje informacija za određene pošiljke;
- (b) nastoje da, pod normalnim okolnostima, oslobode brzee pošiljke što je pre moguće nakon dolaska, pod uslovom da se dostave informacije potrebne za puštanje;
- (c) nastoje da primene tretman iz podstavova (a) i (b) na pošiljke bilo koje težine ili vrednosti, priznajući da je članu dozvoljeno da zahteva dodatne procedure za ulazak, uključujući deklaracije i prateću dokumentaciju i plaćanje obaveza i taksi, i ograniči ovaj tretman na osnovu vrste robe, pod uslovom da tretman ne bude ograničen na robu male vrednosti kao što su dokumenti; i

	(d) obezbeđuju, prema potrebi, minimalnu vrednost pošiljke ili obavezni iznos za koji se neće naplaćivati carinske obaveze i takse, osim za određenu propisanu robu. Domaće takse, kao što su porez na dodatu vrednost i akcize, koji se primenjuju na uvoz u skladu sa članom III GATT-a 1994, ne podležu ovoj odredbi. 8.3 Ništa u stavovima 8.1 i 8.2 ne utiče na pravo Člana da kontroliše, zadrži, zapleni, konfiskuje ili odbije ulazak robe, ili da sprovodi kontrole nakon carinjenja, uključujući korišćenje sistema za upravljanje rizikom. Dalje, ništa u stavovima 8.1 i 8.2 ne sprečava Člana da zahteva, kao uslov za oslobađanje, podnošenje dodatnih informacija i poštovanje zahteva za neautomatsko licenciranje.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Specifičan pravni okvir kroz koji se regulišu brze pošiljke je Naredba o sprovođenju postupka brze pošiljke br. 01/769/2022, od jula 2021. godine.
	B: Procedure
	Prijavljivanje, obrasci, formular za procenu i proces donošenja odluka su formalizovani posebnim zakonima (Naredba o sprovođenju procedure za brze pošiljke br. 01/769/2022) i sprovodi ih Carina Kosova.
	C. Institucionalni okvir
	Institucionalni okvir postoji i Sektor za procedure i ovlašćenja se bavi davanjem ovlašćenja
	D. Ljudski resursi/obuka
	Ljudski resursi su obučeni da se bave pitanjima u vezi sa brzim pošiljkama, kao i osoblje koje radi na procesu carinjenja robe opremljeno je dovoljnim uputstvima za rad.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	U okviru elektronskog sistema ASICUDA World razvijen je poseban modul za unošenje komercijalnih podataka u pre dolasku, ovi podaci u velikoj meri olakšavaju proces carinjenja brzih pošiljaka.
	F. Oprema i infrastruktura
	▪ Infrastruktura je obezbeđena samih operatera brzih pošiljaka.

Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Nedostatak jedinstvenog poštanskog tranzitnog centra za carinjenje brzih pošiljak.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	38. Podsticanje poštanskih operatera – privatnih i javnih – da koriste zakonsku infrastrukturu za carinjenje brzih pošiljaka.
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	POTPUNO Uglavno Delimično Uopšte Ne primenjuje se Aspak
Nivo prioriteta	Visok SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	GIZ

7.9 KVARLJIVE ROBE

Tekst sporazuma	9.1 U cilju sprečavanja gubitka ili oštećenja kvarljive robe koji se može izbjeći i pod uslovom da su ispunjeni svi regulatorni zahtevi, svaki član predviđa puštanje kvarljive robe: (a) pod normalnim okolnostima za najkraće moguće vreme; i (b) u izuzetnim okolnostima, kada bi bilo prikladno, van radnog vremena carine i drugih relevantnih tela. 9.2 Svaki član daje odgovarajući prioritet kvarljivoj robi prilikom pripreme rasporeda provera koje mogu biti potrebne. 9.3 Svaki član organizuje ili dozvolava uvozniku da organizuje pravilno skladištenje kvarljive robe dok čekaju za puštanje. Član može zahtevati da bilo koje skladište uvoznika bude odobreno ili određeno od strane nadležnih organa. Premeštanje robe u skladištu, uključujući i ovlašćenja za operatera koji premešta robu, može biti predmet odobrenja, ako to zahtevaju nadležni organi. Član, po mogućnosti i na osnovu domaćeg zakonodavstva, na zahtev uvoznika obezbeđuje neophodnu proceduru za puštanje u ta skladišta. 9.4 Ako dođe do velikih kašnjenja u puštanju kvarljive robe, po pisanom zahtevu, član uvoznik, ako je moguće, daje obaveštenje o razlozima kašnjenja.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Zakonikom o carini i akcizama utvrđena je obaveza da se za kvarljivu robu primenjuju olakšice i pojednostavljene procedure deklarisanja. Nedostaje pravni okvir. Međutim, postoje jednostavne procedure za carinjenje od strane AHVK-a za određene kategorije robe (junice nosilje i pasterezovano mleko koje se prevozi cisternama). B: Procedure AHVK se bazira na dnevnom planu gde se prednost daje kvarljivoj robi i odlučuje se da se ocarine sa prioritetom da bi se izbeglo čekanje. Nadležni organi dozvoljavaju uvoznicima da kvarljivu robu drže u drugim objektima dok sačekaju konačnu odluku. D. Ljudski resursi/obuka Osoblje je uglavnom dovoljno, ali je neophodna kontinuirana obuka. E. Komunikacione/informacione tehnologije

	ASICUDA World u okviru Carine Kosova i elektronski sistem AHVK-a oba integrišu sisteme prioritetne obrade kvarljive robe.
	F. Oprema i infrastruktura
	U okviru carinskih terminala, kojima uglavnom upravljaju privatna preduzeća, postoje posebni prostori u zavisnosti od vrste robe koji omogućavaju njeno skladištenje u optimalnim uslovima (npr. frižider itd).
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	▪ Određeni nedostaci u sistemu kontrole kvarljive robe i njeno prioritetno carinjenje od strane nadležnih institucija. ▪ Kadrovska ograničenja koja bi vršila još brže provere robe uopšte, a posebno kvarljive robe.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	39. 39. Napraviti detaljnu analizu faktora koji utiču na brzu preradu kvarljive robe i dati preporuke o eventualnim izmenama procedura koje bi omogućile prioritetni tretman ove kategorije robe, zatim povećanje institucionalne koordinacije, izgradnje tehničkih i infrastrukturnih kapaciteta i slično. 40. 40. Povećanje osoblja i izgradnja postojećih kapaciteta u AHVK-u i Carini Kosova, posebno graničnih inspektora koji bi pokrivali kvarljivu robu. 41. 41. Povećanje infrastrukturnih kapaciteta za rukovanje kvarljivom robom na carinskim terminalima.
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AHVK
Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM Delimično Upšte ☐ Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok SREDNJI Nizak Nije prioritet ☐ Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	IFC, TAIEX, USAID, GIZ

8. SARADNJA GRANIČNIH AGENCIJA

Tekst sporazuma	1. Svaki član obezbeđuje da njegovi organi i agencije odgovorni za graničnu kontrolu i postupke u vezi sa uvozom, izvozom i tranzitom robe međusobno sarađuju i koordiniraju svoje aktivnosti u olakšavanju trgovine. 2. Svak član, koliko je to moguće, sarađuje prema uslovima zajedničkog sporazuma sa ostalim članima sa kojima deli zajedničku granicu, u cilju koordinacije procedura na graničnim prelazima radi olakšavanja prekogranične trgovine. Ova saradnja i koordinacija može uključivati: 3 Za potrebe ove odredbe, kvarljiva roba je lako pokvarljiva roba zbog svojih prirodnih svojstava brzo propada, posebno u nedostatku odgovarajućih uslova skladištenja. (a) usklađivanje radnih dana i sati; (b) usklađivanje procedura i formalnosti; (c) priprema i zajedničko korišćenje objekata; (d) zajedničke kontrole; (e) uspostavljanje jedinstvene kontakt tačke za graničnu kontrolu
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: U pogledu međuinstitucionalne saradnje, političko-pravni okvir se definiše kroz: 1. Zakon o kontroli i nadzoru državne granice 04/L-072, član 47 – Saradnja državnih organa u oblasti upravljanja granicom. Svrha ovog zakona je da obezbedi brzu cirkulaciju ljudi, robe i transportnih sredstava na graničnim prelazima. Član 48. „Saradnja između državnih organa ostvaruje se kroz Strategiju integrisanog upravljanja granicom. Zakon 04/L-216 o saradnji između agencija uključenih u integrisano upravljanje granicom“, član 1.2 „Javni organi uključeni u IUG, Policija Kosova, Carina Kosova i AHVK“. Član 6. „obuhvata druge organe javne vlasti“. 2. Memorandume o razumevanju između domaćih graničnih agencija Memorandum o saradnji između graničnih agencija (Carina Kosova, AHVK, KAMPO), gde je kroz ovaj memorandum predviđena razmena podataka na nacionalnom nivou, u zavisnosti od potreba, i na regionalnom nivou kako bi se olakšale procedure prilikom carinjenja robe. 3. Saradnju sa graničnim službama drugih zemalja Carina Kosova i AHVK imaju bilateralne sporazume sa različitim zemljama. Na osnovu Zakona o međunarodnim sporazumima 2011/04-L-052, Ministarstvo spoljnih poslova mora dati dozvolu drugim ministarstvima da pregovaraju međunarodne sporazume (Kancelarija Inspektorata).

	B: Procedure
	Odobreni su SOP-ovi za zajedničke operacije kontrole na granici
	C. Institucionalni okvir
	Osnovan je Nacionalni centar za upravljanje granicom (NCUG). Funkcija u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova od januara 2013. godine.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Broj osoblja je delimično dovoljan, ali je dobro obučan.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Zakon 04/L-216 o saradnji između organa uključenih u IUG-u posebno reguliše procedure i mehanizme za razmenu informacija, zajedničku upotrebu alata i opreme. Postoji interfejs sa više od 16 nacionalnih baza podataka koje se integrišu u NCUG preko platforme Qlickview i sistema CMS i BI.
	F. Oprema i infrastruktura
	EXBS je donirao elektronsku opremu i programe za zajedničke aktivnosti granične kontrole.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Prostor za osnaživanje međuinstitucionalne saradnje i koordinacije i dalje je značajan, kako bi se dodatno olakšalo kretanje ljudi i roba.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	42. Napraviti analizu o efektivnosti međuinstitucionalne saradnje graničnih organa i dati preporuke o oblastima u kojima postoje zastoji, identifikovati nove oblasti međuinstitucionalne saradnje, odrediti prioritete saradnje i razjasniti modaliteti saradnje.
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AHVK i druge odgovorne agencije
Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM Delimično ☐ Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	VISOKI ☐ Srednji

	Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	EXBS, ICITAP i Kancelarija predstavništva EU-a na Kosovu

9. KRETANJE ROBE POD CARINSKOM KONTROLOM NAMENJENE ZA UVOZ

Tekst sporazuma	Svaki član, po mogućnosti, i pod uslovom da su ispunjeni svi regulatorni zahtevi, dozvoljava da se roba namenjena za uvoz kreće unutar svoje teritorije pod carinskom kontrolom od carinske ispostave ulaska do druge carinske ispostave na svojoj teritoriji gde će roba biti puštena ili ocarinjena.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Procedure za prijavljivanje za tranzit su iste kako za domaći tako i za međunarodni tranzit. Na ovaj način se sve informacije dokumentuju i objavljuju. Zakonik o carini i akcizama se bavi pitanjem tranzita, ali ne posebnim odredbama. Sa novim zakonikom, koji je u proceduri usvajanja, ovaj zahtev/problem se rešava.
	B: Procedure
	Procedure su usklađene i međusobno povezane sa drugim agencijama za sprovođenje zakona. Usvojene su specifične procedure (AU 11/2009) koje omogućavaju sprovođenje unutrašnjeg tranzita.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Carinski službenici su obučeni za sprovođenje ove procedure.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	ASICUDA World omogućava „unutrašnji tranzit“.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Vidi II.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	43. Vidi II.
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM Delimično Aspak Nuk aplikohet
Nivo prioriteta	Visok

	SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

10.1 FORMALNOSTI I ZAHTEVI ZA DOKUMENTACIJU

Tekst sporazuma	I.1 U cilju smanjenja učestalosti i složenosti formalnosti u uvozu, izvozu i tranzitu, kao i da se smanje i pojednostave zahtevi za dokumente u uvozu, izvozu i tranzitu, kao i uzimajući u obzir legitimne ciljeve politike i drugih faktora, kao što su promene okolnosti, relevantne nove informacije, poslovne prakse, tehnike i tehnologije na raspolaganju, najbolje međunarodne prakse i doprinose zainteresovanih strana, svaki član će ponovo pregledati ove formalnosti i zahteve za dokumentima i prema rezultatima pregleda, po potrebi obezbeđuje da ove formalnosti i zahtevi dokumente budu: (a) usvojeni i/ili sprovedeni u cilju oslobađanja i brzog carinjenja robe, posebno kvarljive robe; (b) usvojeni i/ili sprovedeni na način koji ima za cilj da skрати vreme i smanji troškove usklađenosti za trgovce i operatere; (c) izabrana najmanja restriktivna trgovinska mera kada su dostupne dve ili više alternativnih mera za ispunjenje cilja ili ciljeva politike u pitanju; i (d) ne održavane, uključujući bilo koji njihov deo, ako više nisu potrebni. I.2 Komitet priprema procedure za deljenje relevantnih informacija i najboljih praksi od strane članova, po potrebi.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Nadležni granični organi s vremena na vreme pregledaju dokumentaciju i procedure za izvoz, uvoz i tranzit robe, u cilju olakšavanja trgovine i brže realizacije carinjenja robe. U određenim slučajevima iste se konsultuju i sa privatnim sektorom, ali ne na sistematski i struktuiran način. Formalnosti, procedure i dokumentacija za izvoz, uvoz i tranzit koju AHVK zahteva za pitanja fitosanitarnih kontrola stalno se proveravaju da bi se videlo da li je potrebna dokumentacija u skladu sa standardima i praksom EU-a. U bliskoj budućnosti planira se detaljna analiza o ispunjenosti formalnosti i dokumentacije potrebne za izvoz, uvoz i tranzit robe u skladu sa AP5 CEFTA-e. B: Procedure Formalnosti i zahtevi za dokumentaciju u izvozu, uvozu i tranzitu potiču iz ZCA 03/L-109, dopunjenog Zakonom 04/L-099, koji je delimično usklađen sa Evropskim zakonikom, kao i AU-om 11/2009 o provedbenim odredbama Zakonika.

	U slučaju formalnosti i zahteva za dokumentaciju u izvozu, tranzitu i uvozu, AHVK se uglavnom zasniva na Zakonu o hrani i propisima koji proizilaze iz ovog zakona. Pregled dokumentacije i procedura u uvozu i izvozu jradi se kao rezultat opštih vladinih reformi u cilju smanjenja administrativnog opterećenja.
	C. Institucionalni okvir
	Pravni Departman u okviru Carine Kosova (Sektor za savete i procedure) vrši periodični pregled procedura i dokumentacije za izvoz, uvoz i tranzit. Dok u slučaju AHVK-a, ovaj pregled vrši Ministarstvo poljoprivrede kao formulator politika koje sprovodi AHVK. U okviru Carine Kosova, Sektor za analizu rizika, na redovnoj osnovi (mesečno), analizira vreme carinjenja cilju olakšavanja carinskih postupaka. Pored toga, u okviru Carine Kosova formirana je Komisija za rizik, koja na ad hoc osnovi ispituje procenite kontrole prema kanalima analize rizika (zelen, crven, plav, žut).
	D. Ljudski resursi/obuka
	Sektor za analizu rizika (SAR) pri Carini Kosova ima osoblje koje je spremno da izvrši analize za procenu uticaja formalnosti i potrebne dokumentacije. SAR ima osoblje dobro pripremljeno za analizu i obučeno da primenjuje sofisticirane metode analize rizika.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	SAR koristi COGNOS, ASICUDA World i SEED program za potrebe procene rizika, kao i uticaja formalnosti i potrebne dokumentacije.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Nedostatak redovne analize da se vidi uticaj formalnosti i potrebne dokumentacije u odgovornim agencijama, posebno u AHVK i druge granične agencije.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	44. Sprovesti detaljnu godišnju analizu formalnosti i dokumentacije potrebne za izvoz, uvoz i tranzit robe u skladu sa međunarodnim standardima i najboljom praksom. 45. Carina Kosova, zajedno sa drugim nadležnim organima, na godišnjem nivou meri vreme puštanja robe u slobodan promet u izvozu i uvozu u cilju otklanjanja uskih grla (prepreke) u prometu robe koje se odnose na zahteve za dokumente.

	46. Pod okriljem KNLT-a, Carina Kosova zajedno sa AHVK i privatnim sektorom, pripremiti program za sprovođenje mera za pojednostavljenje postupaka izvoza, uvoza i tranzita.
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AUVK, druge granične institucije i privatni sektor
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom DELIMIČNO ☐ Upšte ☐ Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	VISOK ☐ Srednji Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	IFC, USAID

10.2 PRIHVATLJIVOST KOPIJA

Tekst sporazuma	2.1 Svaki član, kada je to prikladno, nastoji da prihvati papirne ili elektronske kopije pratećih dokumenata potrebnih za uvozne, izvozne ili tranzitne formalnosti. 2.2 Kada jedna vladina agencija člana drži original bilo kog dokumenta, svaka druga agencija tog člana prihvata papirnu ili elektronsku kopiju, kada je primenljivo, od agencije koja drži original umesto originalnog dokumenta. 2.3 Član ne zahteva(trazi) original ili kopiju izvoznih deklaracija koje se dostavljaju carinskim organima člana izvoznika kao zahtev za uvoz.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Pitanje prihvatanja dokumentacije za izvoz, uvoz i tranzit razmatrano je u Programu za sprečavanje i smanjenje administrativnog opterećenja 2022-2027. Carina Kosova ne prihvata kopije potvrde o poreklu (EUR1), dok za ostale dokumente (tovarni list, faktura, lista pakovanja) ne postoji posebno pravilo za njihovo prihvatanje. Kancelarija Inspektorata u okviru AHVK-a, proizvođač mora da čuva originalni tehnički dokument dok distributeri da imaju kopiju tehničke dokumentacije. AHVK uvek traži originalni dokument (veterinarski i fitosanitarni sertifikat) i izdaje jedan sertifikat proizvođaču. Carina Kosova i AHVK ne zahtevaju izvoznju deklaraciju kao uslov za uvoz robe.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	▪ Nedostatak međusobnog povezivanja elektronskih sistema nadležnih graničnih agencija sa sistemima zemalja izvoznica radi provere validnosti kopija dokumentacije.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	47. Istražiti načine povezivanja ili komunikacije između elektronskih sistema nadležnih graničnih agencija na Kosovu sa sistemima zemalja izvoznica kako bi se proverila validnost kopija dokumentacije.
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AHVK i druge odgovorne agencije
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom DELIMIČNO ☐ Opšte ☐ Ne primenjuje se

Nivo prioriteta	VISOK Srednji Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

10.3 UPOTREBA MEĐUNARODNIH STANDARDARDA

Tekst sporazuma	3.1 Članovi se podstiču da koriste relevantne međunarodne standarde ili njihov deo kao osnovu za svoje uvozne, izvozne ili tranzitne formalnosti i procedure, osim ako je drugačije predviđeno ovim Sporazumom.. 3.2 Članovi se podstiču da učestvuju, u granicama svojih izvora, u pripremi i periodičnoj ponovnoj reviziji relevantnih međunarodnih standarda od strane relevantnih međunarodnih organizacija. 3.3 Komitet, po potrebi, priprema procedure za deljenje relevantnih informacija i najboljih praksi za primenu međunarodnih standarda od strane članova. Komitet takođe može pozvati relevantne međunarodne organizacije da razgovaraju o njihovom radu o međunarodnim standardima. Po potrebi, Komitet može identifikovati posebne standarde od posebne vrednosti za članove.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Carina Kosova je članica OBD-a i Zakonik o carini i akcizama zasniva se na Carinskom zakoniku EU-a iu potpunosti je u skladu sa pravilima usvojenim od OBD-a za carinske postupke i harmonizovani sistem za opis i šifriranje robe. Trenutno je nacrt novog carinskog zakonika u postupku završnog usvajanja. Njegovo usvajanje će dalje uskladiti izvozne, uvozne i tranzitne procedure sa međunarodnim standardima i praksom. Od 108 standarda prema Revidiranoj Kjoto konvenciji OBD-a, Republika Kosovo nije uskladila ili ugradila u domaće zakonodavstvo samo deset standarda. Dok od 13 tranzicionih standarda, Kosovo nije uskladilo ili ugradilo u domaće zakonodavstvo samo dva tranziciona standarda.
	B: Procedure
	Carinsko zakonodavstvo i prateća uputstva o uvoznim, izvoznim i tranzitnim procedurama i formalnostima su u skladu sa međunarodnim standardima. Čak je i novi Zakonik o carini i akcizama usklađen sa Uredbom EU-a br. 952/2013 o Carinskom zakoniku EU-a.
	C. Institucionalni okvir
	Pravni departmani nadležnih organa staraju se o primeni svih novih međunarodnih standarda.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Osoblje nadležnih agencija pohađa kontinuirane obuke o primeni međunarodnih standarda.

Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Nesprovođenje deset standarda iz Kjoto konvencije OBD-a i neusaglašavanje 13 drugih standarda prema istoj konvenciji.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	48. Posvećenost primeni standarda koji još uvek nisu primenjeni ili usklađeni od strane Carine Kosova.
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AHVK i druge odgovorne agencije
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ UGLAVNOM Delimično Uopšte Nikada
Nivo prioriteta	☒ VISOKI Srednji Nizak Nije prioritet Tretman _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

I 0.4 JEDINI PROZOR

Tekst sporazuma	4.1 Članovi nastoje da uspostave ili održavaju jedinstveni prozor, koji omogućava trgovcima da podnose zahteve za dokumente i/ili podatke za uvoz, izvoz ili tranzit robe preko jedine ulazne tačke nadležnim organima ili agencijama koje učestvuju. Nakon pregleda dokumenata i/ili podataka od strane nadležnih organa ili agencija koje učestvuju, rezultati će biti blagovremeno saopšteni podnosiocima zahteva kroz jedinstveni prozor. 4.2 Ako su zahtevi za dokumente i/ili podatke već primljeni kroz jedinstveni prozor, isti zahtevi za dokumente i/ili podatke više nisu potrebne nadležnim organima ili agencijama, osim u hitnim okolnostima i drugim ograničenim izuzecima koji se objavljuju. 4.3 Članovi obaveštavaju Komitet o detaljima funkcionisanja jedinstvenog prozora. 4.4 Članovi, po mogućnosti, koriste informacionu tehnologiju da podrže jedinstveni prozor.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir Vlada Kosova planira da primeni nacionalni jedinstveni prozor kako bi olakšala međunarodnu trgovinu i stimulisala ekonomski rast. Uz podršku IFC-a, Vlada Kosova je izradila studiju izvodljivosti za Nacionalni jedinstveni prozor za Kosovo (JPK). Informacije u nastavku su zasnovane na ovom dokumentu. Odlukom ministra MFRT-a osnovana je Radna grupa za razvoj jedinstvenog prozora br. 33/2022. dana 20.05.2022. Važeće zakonodavstvo na Kosovu ne predstavlja nikakve prepreke za sprovođenje koncepta jedinstvenog prozora. Pravna osnova koja podržava JPK-a je: • Zakon br. 04/L-094 o uslugama informacionog društva • Zakon br. 08/L-022 o elektronskoj identifikaciji i pouzdanim uslugama u elektronskim transakcijama • Zakon br. 06/L-082 o zaštiti ličnih podataka, i • Zakon br. 05/L-031 o opštem upravnom postupku Međutim, za uspostavljanje i puno funkcionisanje JPK-a potreban je poseban zakon, koji definiše mandat, operatera – utvrđivanje organa i odgovornosti operatera – institucije učesnice, upravljačku strukturu i tako dalje. B: Procedure Osnovno zakonodavstvo za uspostavljanje i funkcionisanje JPK-a treba da predvidi podzakonske akte koje će omogućiti korišćenje elektronskih poruka i potpisa kada se uvozne i izvozne transakcije obavljaju preko JPK-a. Podzakonski akti koji se odnose na zakonodavstvo na snazi (vidi gore) treba revidirati kako bi se ovlastile odgovorne institucije da zahtevaju elektronske formulare umesto papirnih ili ručnih procesa

	C. Institucionalni okvir
	Carina Kosova će igrati vodeću ulogu kako tokom implementacije tako i tokom rada JPK-a. Štaviše, AID će imati važnu ulogu u implementaciji JPK-a. Potonja treba da ponudi tehničke rešenje u sledećim oblastima: • Da ponovo konfiguriše portal e-Kosovo da služi kao ulazna kapija ka portalu JPK-a. • Obezbeđivanje neophodnog servera i mrežne infrastrukture preko koje će se hostovati sistem JPK-a i kreirati pristup njemu.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Treba povećati broj osoblja kao i povećati stručnost osoblja koje će pokrivati puno funkcionisanje JPK-a.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Studija izvodljivosti precizira tehničku infrastrukturu potrebnu za implementaciju JPK-a.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	▪ Nepotpuno zakonodavstvo za primenu JPK-a ▪ Nepotpuni tehnički i ljudski kapaciteti za potpuno funkcionisanje JPK-a ▪ Budžetska ograničenja za implementaciju JPK-a
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	49. Potpuna analiza pravnog okvira za implementaciju JPK-a i primena zakonskih promena koje će omogućiti aktiviranje jedinstvenog prozora. Izrada posebnog zakona o JPK-u. 50. Izgradnja koordinacionog mehanizama za implementaciju i upravljanje jedinstvenim prozorom između institucija odgovornih za implementaciju JPK-a. 51. Analiza IT sistema i druge infrastrukture u cilju implementacije JPK-a. Takođe, tamo gde je potrebno, razvoj dodatnih sistema u cilju veće i sigurnije razmene podataka. 52. Povećanje profesionalnih kapaciteta osoblja u cilju razvoja i implementacije jedinstvenog prozora. 53. Obezbeđivanje finansijskih sredstava za implementaciju JPK-a.
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), UP, AHVK, AID, MIPT i druge odgovorne agencije

Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom Delimično UOPŠTE Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	VISOKI Srednj Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

10.5 PREGLED PRE DOLASKA	
Tekst sporazuma	5.1 Članovi neće zahtevati pregled pošiljke pre otpreme u pogledu tarifnog razvrstavanja i carinske procene. 5.2 Ne dovodeći u pitanje prava Članova da koriste druge vrste inspekcije pre otpreme koje nisu obuhvaćene stavom 5.1, Članovi se podstiču da ne podnose ili ne apliciraju za dodatne zahteve u vezi sa njihovom upotrebom.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Carinsko zakonodavstvo omogućava podnošenje i obradu carinske deklaracije pre nego što roba stigne na granicu (ZCA 099) i AU 02/2022 o izmeni i dopuni AU-a 11/2009. AU 18/2005 omogućava operaterima da obaveste vlasti o dolasku uvoznog tereta pre dolaska pošiljke. Ovaj mehanizam se ne primenjuje u slučaju izvoza.
	C. Institucionalni okvir
	Carina Kosova je u značajnoj meri organizovana na takav način da omogućava carinsku klasifikaciju i procenu. U okviru Carine Kosova formirana je jedinica za kontrolu nakon carinjenja robe (Jedinica za kontrolu nakon carinjenja). Analiza rizika je integrisana u ASICUDA World-u i primenjuje se na deklarisanja pošiljke pre dolaska. Nositelj analize rizika u Carini Kosova je Sektor za analizu rizika.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Ljudski kapaciteti su osposobljeni obučeni za primenu tarifne klasifikacije kao i za primenu pravila i procedura carinskog vrednovanja.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Deklarisanje pošiljki pre dolaska kao i procena rizika integrisani su u elektronski sistem ASICUDA World, kao i u Elektronski program AHVK-a. Deklarisanje rizika u AHVK-u se ne vrši putem elektronskog sistema.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	▪ Nedostatak međusobnog povezivanja elektronskog sistema AUVK sa drugim sistemima, uključujući TRACES-NT. ▪ Nedostatak pristupa SEED+ sistemu koji bi omogućio integraciju veterinarskih i fitosanitarnih sertifikata, kao i sistemskog dokumenta (<i>Common Health Entry Document</i>).
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	54 Carina KS-a i AHVK će, u saradnji sa privatnim sektorom, koordinirati razvoj i implementaciju relevantnih instrumenata za pojednostavljenje procedura (kao što je deklarisanje pošiljki pre dolaska) kako bi se podstaklo korišćenje ovih procedura od strane zainteresovanih strana (naročito privatnog sektora)

Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), AHVK, PAK
Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM ☐ Delimično ☐ Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	VISOKI ☐ Srednj Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	GIZ

10.6. KORIŠĆENJE CARINSKIH AGENATA (PREDSTAVNIKA)	
Tekst sporazuma	6.1 Bez prejudiciranja važnih pitanja politike nekih člana koje trenutno imaju posebnu ulogu za carinske agente od stupanja na snagu ovog sporazuma, članovi ne uvode obavezno korišćenje carinskih agenata. 6.2 Svaki član obaveštava Komitet i objavljuje svoje mere o korišćenju carinskih agenata. Sve naknadne izmene se odmah obaveštavaju i objavljuju. 6.3 Što se tiče licenciranja carinskih agenata, članovi primenjuju transparentna i objektivna pravila..
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Zakonik o carini i akcizama, član 10. i 11, predviđa odredbe za zastupanje privrednih subjekata. Podzakonskim aktima donetim radi sprovođenja ovih odredbi precizirani su uslovi za zastupanje i obavljanje delatnosti carinskih agencija. Angažovanje carinskih agenata u postupku deklarisanja robe prema Zakoniku o carini u principu nije obavezno. AU-om broj 62/2019 uređujen je postupak registracije ekonomskih operatera i zastupnika u carinskom postupku.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Iako se čini da je saradnja između Carine Kosova i privatnog sektora, posebno zastupnika carinskih agenata, zadovoljavajuća, prostor za unapređenje ove saradnje je značajan.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	55. Jačanje razmene informacija između odgovornih graničnih institucija i carinskih agenata (naročito Udruženja domaće špedicije Republike Kosovo i međunarodnih špedicija, kao njihovve predstavnike) o izmenama u zakonodavstvu i procedurama za realizaciju izvoza, uvoza i tranzita. 56. Institucionalna podrška (posebno od strane Carine Kosova) za izgradnju ljudskih kapaciteta u okviru profesije carinskih agenata. 57. Unapređenje zakonodavstva i pratećih propisa u svrhu licenciranja carinskih agenata..
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom DELIMIČNO Uopšte

	Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visoki SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

10.7 ZAJEDNIČKE GRANIČNE PROCEDURE I JEDINSTVENI ZAHTEVI ZA DOKUMENTE

Tekst sporazuma	7.1 Svaki član, na osnovu stava 7.2, primenjuje zajedničke carinske procedure i iste zahteve za dokumente u vezi sa puštanjem i carinjenjem robe na celoj svojoj teritoriji. 7.2 Ništa u ovoj odredbi ne sprečava bilo kog člana da: (a) učini drugačije procedure i zahteve za dokumente na osnovu prirode i vrste robe ili njihovog prevoznog sredstva; (b) učini drugačije procedure i zahteve za dokumente za robu na osnovu upravljanja rizikom; (c) učini drugačije procedure i zahteve za dokumente da obezbedi potpuno ili delimično oslobađanje od uvoznih obaveza ili taksi; (d) sprovodi elektronsko arhiviranje ili obradu; ili (e) napravi drugačije procedure i zahteve za dokumente tako da budu u skladu sa Sporazumom o sprovođenju sanitarnih i fitosanitarnih mera.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Prema Zakoniku o carini i Administrativnom uputstvu br. I I/2009, sve procedure su jedinstvene za sve dolazne i odlazne jedinice. Nacrt Carinskog zakonika, koji je u procesu usvajanja, dodatno će objediniti procedure za njihovo usklađivanje sa zakonodavstvom i standardima EU-a. Procedure se objavljuju na sajtu i dostupne su svim zainteresovanim licima. Carina Kosova je izradila interne AU-e koji obezbeđuju da se sve procedure podjednako primenjuju na svim graničnim tačkama. Nadzor nad sprovođenjem ovih postupaka vrši centralni upravni organ. Članom 66 Carinskog zakonika i članom 123 AU-a I I/2009, članovima 64, 66, 72 i drugim relevantnim članovima Carinskog zakonika utvrđena je forma, sadržaj i šema potrebnih dokumenata kao i spisak priloga (1 - 42) od AU-a I I /2009.
	B: Procedure
	Postoje postojeći priručnici, uputstva ili naredbe koji su objavljeni na sajtu Carine Kosova, kao i distribuirani kao štampani primerici u sedam regionalnih carinskih uprava. Pored nedeljnih sastanaka između regionalnih direktora i kabineta generalnog direktora, postoji i jedinica za reviziju koja periodično ocenjuje aktivnosti. Sve žalbe se mogu uputiti Sektoru za razmatranje odluka.

	Postoje dodatne politike koje detaljno objašnjavaju sve carinske procedure i distribuiraju se svim ispostavama za carinjenje.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Postoje sistematske obuke prema godišnjem planu obuke, ali ocenjivanje osoblja po datim pitanjima nije redovno. Ne primenjuju se pravila za periodično testiranja za carinske službenike, ali se sprovodi intenzivne obuke u vezi sa primenom novih pravila koja se sprovode.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Vidi 10.1
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Vidi 10.1
Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ UGLAVNOM Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visoki ☒ SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

10.8 ODBIJENA ROBA	
Tekst sporazuma	8.1 Kada nadležni organ bilo kojeg člana odbije robu predstavljenu za uvoz zbog neusaglašenosti sa utvrđenim sanitarnim ili fitosanitarnim pravilima ili tehničkim pravilima, Član, u skladu sa sopstvenim zakonima i propisima, dozvoljava uvozniku da ponovo otpremi ili vrati odbijenu robu državi/zemlji/izvozniku ili drugom licu koje odredio izvoznik. 8.2 Kada se daje opcija prema stavu 8.1, a uvoznik je ne iskoristi u razumnom vremenskom periodu, nadležni organ može preduzeti neke druge mere da se pozabavi tim neusaglašenim robama.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	U tački 8.1 Zakona o hrani jasno je precizirano da uvoznik zbog nepoštovanja ima pravo da vrati robu u zemlju porekla ili da ponovo pošalje robu u drugu zemlju.
	B: Procedure
	Sve procedure su definisane i dostupne na internetu. Procedure ponovnog izvoza su funkcionalne u okviru nadležnog organa (AHVK, u ovom slučaju). Uvoznik može vratiti u zemlju porekla ili poslati u drugu zemlju, u zavisnosti od ugovora između uvoznika i izvoznika, uvek vodeći računa o riziku koji teret predstavlja tokom kretanja odbijene robe. Za robu koja je zabranjena (ili odbijena) za uvoz, postupak carinskog nadzora je funkcionalan do trenutka napuštanja tereta teritoriju Republike Kosovo.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Ne izveštava se
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Ne izveštava se
Odgovorne institucije	Carina Kosoa, AHVK
Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM Delimično ☐ Uopšte Ne primenjuje se

Nivo prioriteta	Visok SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

I 0.9 PRIJEM/ PRIVREMENI UVOZ ROBE/ UNUTRAŠNJA I SPOLJNA OBRADA

Tekst sporazuma	9.1 Svaki član dozvoljava, u skladu sa sopstvenim zakonima i propisima, da roba uđe na njegovo carinsko područje, uslovno oslobođena, u celini ili delimično, plaćanja uvoznih obaveza i taksi, ako se takva roba unese na njegovo carinsko područje u bilo koju navedenu svrhu i namenjena za ponovni izvoz u navedenom periodu i nije pretrpela nikakvu promenu osim normalne amortizacije i gubitka usled korišćenja. 9.2 Unutrašnja i spoljna obrada (a) Svaki član dozvoljava, prema sopstvenim zakonima i propisima, unutrašnju i spoljnu obradu robe. Roba koja je dozvoljena za spoljnu obradu može se ponovo uvesti uz potpuno ili delimično oslobađanje od uvoznih obaveza i taksi prema zakonima i propisima člana. (b) Za potrebe ovog člana, izraz „unutrašnja obrada” označava carinski postupak prema kojem se, na carinskom području bilo kojeg člana, određena roba oslobađa pod uslovom, u celini ili delimično, plaćanja uvoznih obaveza i taksi, odnosno za one koji imaju pravo da povuku uplaćena carinska sredstva mogu se doneti zbog toga što su namenjeni za proizvodnju, preradu ili popravku i kasnije se izvoze. (c) Za potrebe ovog člana, izraz „spoljna obrada” označava carinski postupak prema kojem se roba u slobodnom prometu na carinskom području bilo kojeg člana može se privremeno izvoziti radi proizvodnje, prerade ili popravke u inostranstvu, a zatim ponovo uvesti.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Zakonske odredbe koje su na snazi u Republici Kosovo dozvoljavaju uvezenu robu kroz proceduru Carinskog skladišta i Javnog skladišta da uđe na njenu teritoriju sa obustavljenim taksima u slučaju uvoza. Po ovom postupku, uvezena roba se potom može izvoziti u druge zemlje bez plaćanja taksi, ili se može pustiti u slobodan promet na domaćem tržištu, naravno nakon ispunjenja poreskih obaveza koje se naplaćuju za uvoz. Trenutno, više od 300 subjekata ima ovlašćenje od strane Carine i koristi od ovih procedura. Za proizvodne kompanije, prema važećem zakonu, predviđene su procedure sa ekonomskim uticajem, kao Procedure za internu i eksternu obradu. U internoj preradi dozvoljen je uvoz sirovine ili poluproizvoda bez tarifnih dažbina, koji se prerađuju, a zatim izvoze u inostranstvo bez plaćanja ovih dažbina.

	Isto se radi i u Spoljnoj preradi za robu koja se izvozi radi obavljanja određenih operacija prerade. U slučaju ponovnog uvoza, takse se plaćaju samo na dodatnu vrednost robe u preradi.
	B: Procedure
	Sve procedure o merama sa ekonomskim uticajem su finalizovane i dostupne na internetu.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Ljudski resursi koji se bave sprovođenjem mera sa ekonomskim uticajem su dovoljni i dobro obučeni.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Prilagođavanje softvera i softverski dodaci su napravljeni da bi se prilagodio privremeni prijem robe.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Nedostatak zakonske regulative koja bi omogućila subjektima koji traže odobrenje za postupke sa ekonomskim uticajem da imaju smanjenu garanciju.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	58. Stvaranje dodatnih zakonskih i proceduralnih mehanizama za smanjenje bankarskih garancija za postupke sa ekonomskim uticajem
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vođa), PAK
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ UGLAVNOM Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok ☒ SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	EU TAIEX

1.1-3 TAKSE, PROPISI I TRANZITNE FORMALNOSTI

Tekst sporazuma	1. Bilo koja tranzitni propis ili formalnost koju nametne član neće se: (a) biti nastavit ako okolnosti ili ciljevi zbog kojih je usvojen više ne postoje, ili, ako se promijenjene okolnosti ili ciljevi mogu razumno rešiti uz manje restriktivne trgovinske mere koje su dostupne; (b) primenjivati tako da predstavlja prikriveno ograničenje u tranzitnom prometu. 2. Promet u tranzitu nije uslovljen naplatom bilo koje tarife ili tarifama nametnutih za tranzit, osim tarifa za prevoz, ili onih koje su nametnute srazmerno administrativnim troškovima nastalim tranzitom ili troškovima izvršenih usluga. 3. Članovi neće zahtevati, preduzimati ili održavati na snazi dobrovoljna ograničenja ili druge slične mere u tranzitnom prometu. Ovo ne dovodi u pitanje postojeće nacionalne propise i one koji se mogu primenjivati u budućnosti, bilateralne ili multilateralne sporazume kza regulisanje transporta prema pravilima STO-a.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Nema tranzitnih tarifa ili drugih ograničenja.
	B: Procedure
	Ne postoje ograničenja ili tarife za tranzit, stoga ne postoje procedure za njihovu primenu.
	C. Institucionalni okvir
	Ne postoje ograničenja ili tarife za tranzit, stoga nisu stvoreni institucionalni mehanizmi za analiziranje njihovog uticaja.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Nema tranzitnih ograničenja ili tarifa, pa stoga nema posvećenog osoblja da bi analiziralo njihov uticaj.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Generalno, u vezi sa tranzitom, glavno problematično pitanje je članstvo u različitim međunarodnim tranzitnim konvencijama koje bi omogućile kretanje bez tarifnih dažbina i drugih dažbina robe u tranzitu.
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	59. Izvršiti potrebne pripreme za primenu u savremenim tranzitnim sistemima: ▪ Pristup programu potvrde međunarodnog tranzita, NCTS sistemu (Novi kompjuterizovani tranzitni sistem - New Computerized Transit System)

	▪ Konvencija TIR (Carinska konvencija o međunarodnom transportu robe - The Customs Convention on the International Transport of Goods) ▪ Konvencija ATA (CCarinska konvencija o privremenom prijemu robe - Customs Convention for the Temporary Admission of Goods) ▪ Konvencija CTC (Konvencija o zajedničkom tranzitu - Common Transit Convention), 60. Dopune/izmene neophodne za implementaciju tranzitnih sistema obuhvataju: ▪ Zakonske izmene neophodne za primenu i implementaciju međunarodnih tranzitnih sistema ▪ Pripremu SOP-ova zajedno sa dodatnim uputstvima za implementaciju tranzitnih sistema ▪ Analizu potreba za redizajniranje elektronskih sistema u Carini Kosova za implementaciju tranzitnih sistema ▪ Stvaranje ili jačanje posebnog institucionalnog mehanizma unutar Carine Kosova koji će podržati funkcionisanje tranzitnih sistema ▪ Pripremu plana obuke za osoblje koje će implementirati tranzitne sisteme
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), MZSPPI, kao i druge granične agencije
Nivo primenljivosti	☒ Potpuno ☐ UGLAVNOM ☐ Delimično ☐ Uopšte ☐ Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	☒ Visok ☐ SREDNJI ☐ Nizak ☐ Nije prioritet ☐ Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

I 1.4 JAČANJE NEDISKRIMINACIJE (Stav 4)	
Tekst sporazuma	4. Svaki član tretira proizvode koje tranzitiraju preko teritorije bilo kojeg drugog člana ne lošije od proizvoda koji se transportuju iz njihove zemlje porekla do odredišta bez prolaska kroz teritoriju ovog drugog člana.
Postojeće stanje	D. Ljudski resursi/obuka
	Odgovorne institucije imaju osoblje sa dovoljno veština koje je u stanju da utvrdi da li bilo koja mera primenjena u tranzitu ima diskriminatorne elemente.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Ne izveštavaju se (vidi i I 1.1-3)
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Ne izveštavaju se (vidi i I 1.1-3)
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), MZSPPI, MIPT i druge granične agencije
Nivo primenljivosti	Potpuno ☒ UGLAVNOM Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok ☒ SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

11.5-10 PROCEDURAT DHE KONTROLLET E TRANZITIT (Paragrafët 5-10)

Tekst sporazuma	5. Članovi se podstiču da učine dostupnom, gde je to moguće, fizički odvojenu infrastrukturu (kao što su trake, stajališta, i slično) za tranzitni saobraćaj. 6. Formalnosti, zahtevi za dokumentima i carinske kontrole za tranzitni saobraćaj ne bi trebalo da budu opterećujući od onoga što je neophodno za: (a) identifikaciju robe; i (b) obezbeđivanje da ispunjavaju uslove tranzita. 7. U trenutku kada roba podleže režimu tranzita i ovlašćena je da polazi sa mesta porekla na teritoriji člana, ona više neće podleći bilo kakvoj carinskoj tarifi ili ograničenju, ili neopravdanom odlaganju dok se završi nejn tranzit u odredišna tačka na teritoriji Člana. 8. Članovi ne primenjuju propise i tehničke procedure za ocenjivanje usaglašenosti tranzitne robe prema zahtevima Sporazuma o tehničkim preprekama u trgovini. 9. Članovi dozvoljavaju i obezbeđuju dostavljanje i prethodnu obradu dokumenata i podataka za tranzit pre dolaska robe. 10. Nakon što je tranzitni saobraćaj stigao u carinarnicu odakle izlazi sa teritorije člana, ta kancelarija odmah završava tranzitnu operaciju ako su ispunjeni uslovi za tranzit.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Zakonodavstvo Kosova dozvoljava tranzitne procedure i osigurava da su jedine dve kontaktne tačke za robu u tranzitu ulazna i odredišna tačka. Zakon zabranjuje pregled robe u tranzitu na drugim tačkama osim tačke ulaska i odredišta. Zakonodavstvo takođe dozvoljava i deklarisanje tranzitnih deklaracija pre dolaska robe. B: Procedure Procedure i zahtevi za dokumentaciju ograničeni su samo na one koji omogućavaju identifikaciju robe. Tranzitna roba se ne proverava za tehničku usklađenost. Procedure obezbeđuju brzi istovar čim roba stigne na odredišnoj tački. E. Komunikacione/informacione tehnologije Sistem ASICUDA World omogućava specifičnu kontrolu robe u tranzitu i garancije vezane za tranzit. F. Oprema i infrastruktura

	Infrastruktura nije podeljena na posebne linije samo za tranzit.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Ne izveštavaju se (vidi i II.1-3)
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Ne izveštavaju se (vidi i II.1-3)
Odgovorne institucije	Carina Kosova (vodeća), MZSPPI, MIPT i druge granične agencije
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom DELIMIČNO Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

11.11-15 GARANCIJE (STAVOVI 11.11-11.15)

Tekst sporazuma	11. Kada član zahteva garanciju u obliku jemstva, depozita ili bilo kog drugog odgovarajućeg novčanog ili nenovčanog instrumenta za tranzitni saobraćaj, ova garancija je ograničena da bi se obezbedilo ispunjenje uslova koji proizilaze iz ovog tranzitnog saobraćaja. 12. Nakon što član naznači da su njegovi uslovi za tranzit ispunjeni, garancija se povlači bez odlaganja. 13. Svaki član, u skladu sa sopstvenim zakonima i propisima, dozvoljava pune garancije za višestruke transakcije za iste operatere ili obnavlja garancije bez povlačenja naknadnih pošiljki. 14. Svaki član objavljuje relevantne informacije koje ih koristi za utvrđivanje garancije, samo za jednu transakciju, a po potrebi i garancije za višestruke transakcije. 15. Svaki član može zahtevati korišćenje carinskih konvoja ili carinske pratnje za tranzitni saobraćaj samo kada se pojavljaju veliki rizici ili kada se ne može obezbediti garancijom poštovanje carinskih zakona i propisa. Opšta pravila koja se primenjuju na carinske konvoje ili carinsku pratnju objavljuju se u skladu sa članom 1.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir: Carina Kosova koristi IT sistem za upravljanje garancijama za robu u tranzitnom postupku i za robu koja je pod carinskim postupcima sa režimima suspenzije. U Republici Kosovo, uvoz robe sa suspendovanim taksima kao i tranzit pokriveni su bankarskom garancijom. Po završetku određenih postupaka koji su u vezi sa obustavom taksi ili tranzita, bankarska garancija se vraća strankama u optimalnom roku. B: Procedure AU 11/2009 pokriva garancije u tranzitu. E. Komunikacione/informacione tehnologije Automatsko upravljanje tranzitnim garancijama kroz sistem finansijskog upravljanja je integrisano u ASICUDA World-u.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Ne izveštavaju se (vidi i 11.1-3)
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Ne izveštavaju se (vidi i 11.1-3)

Odgovorne institucije	Carina Kosova
Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

II.16-17 SARADNJA I KOORDINACIJA U TRANZITU (STAV 16-17)

Tekst sporazuma	16. Članovi nastoje da sarađuju i koordiniraju jedni s drugima kako bi poboljšali slobodu tranzita. Ova saradnja i koordinacija mogu uključivati, ali se ne ograničavaju na, pitanja kao što su: (a) tarife; (b) pravne formalnosti i zahtevi; i (c) praktično funkcionisanje režima za tranzit. 17. Svaki član nastoji da odredi nacionalnog koordinatora za tranzit kome se mogu uputiti svi zahtevi i predlozi drugih članova radi nesmetanog funkcionisanja tranzitnih operacija.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Carina ima ovlašćenje da zaključuje sporazume za olakšavanje tranzita. U okviru razgovora o integrisanom upravljanju granicom, carina razmatra pitanja koja se odnose na olakšavanje tranzita. Međutim, zbog političkih specifičnosti Kosova, carina je ograničena u razvoju daljeg olakšavanja tranzita kako na bilateralnom nivou tako i regionalnom kao rezultat nedostatka članstva u međunarodnim konvencijama o tranzitu.
	C. Institucionalni okvir
	Carina ima jedinicu za međunarodnu saradnju koja koordinira napore za pokretanje procedura za članstvo u međunarodnim konvencijama o tranzitu.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Osoblje je spremno da aktivno učestvuje u organizacijama koje pokrivaju pitanja tranzita.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Vidi II.1-3
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Vidi II.1-3
Odgovorne institucije	Carina Kosova, MZSPPI i druge granične službe
Nivo primenljivosti	Potpuno Uglavnom DELIMIČNO

	Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

12. CARINSKA SARADNJA

Tekst sporazuma

I Mere za usklađenost i saradnju

1.1 Članovi se slažu oko važnosti da se osigura da su trgovci svesni svojih obaveza koje imaju u vezi sa usaglašenošću, podstičući dobrovoljnu usaglašenost, što omogućava uvozniku da se nekažnjeno ispravi kada su okolnosti povoljne, i primenjujući strožije mere na trgovce koji ne poštuju pravila.

1.2 Članovi se podstiču da dele informacije o najboljim praksama u upravljanju usklađenost sa carinom, uključujući i preko Komiteta. Članovi se ohrabruju da sarađuju u pružanju smernica ili tehničke pomoći i da podrže izgradnju kapaciteta u cilju administriranja mera usklađenosti i poboljšanja njihove efikasnosti.

2 Razmena informacija

2.1 Na zahtev i u skladu sa odredbama ovog člana, članovi razmenjuju informacije navedene u podstavovima 6.1(b) i/ili (c) o verifikaciji uvozne ili izvozne izjave, kada u nekim slučajevima postoji razlog za sumnju u istinitost ili tačnost izjave.

2.2 Svaki član obaveštava Komitet o podacima svoje kontakt tačke za razmenu ovih informacija.

3 Provera

Član podnosi zahtev za informacijama tek nakon što je obavio neophodne procedure za proveru uvozne ili izvozne deklaracije i nakon provere relevantne dokumentacije koja mu je na raspolaganju.

4 Zahtev

4.1 Član koji je podneo zahtev podnosi zahtev u pisanoj formi zamoljenom Članu kao papirni ili elektronski zahtev, na jednom od službenih jezika STO-a, o čemu su se strane zajednički dogovorile, a koji uključuje:

- (a) predmetno pitanje, uključujući po potrebi i ako je dostupan, identifikacioni broj izvozne deklaracije koja odgovara navedenoj uvoznoj deklaraciji;
- (b) svrhu za koju tražilac Član traži informacije ili dokumente, zajedno sa imenima i kontakt podacima lica u vezi sa zahtevom, ako su poznata;
- (c) ako to zahteva zamoljeni član, potvrdu provere po potrebi;
- (d) specifične tražene informacije ili dokumente;
- (e) identitet kancelarije poreklo koje postavlja zahtev;
- (f) pozivanje na odredbe zakona i nacionalnog pravnog sistema članova tražilaca, koji regulišu prikupljanje, zaštitu, korišćenje, otkrivanje, čuvanje i uništavanje poverljivih informacija i ličnih podataka.

4.2 Ako se član koja podnosi zahtev ne slaže sa bilo kojim od podstavova stava 4.1, to mora navesti u zahtevu.

5 Zaštita i poverljivost

5.1 Član koji je podneo zahtev, u zavisnosti od stava 5.2 treba:

- (a) da čuva potpuno poverljivo sve informacije ili dokumente koje dostavi zamoljeni član i pruža najmanje isti nivo zaštite i poverljivosti kao što je predviđeno zakonom i nacionalnim pravnim sistemom ovo člana kao što je opisano u podstavovima 6.1 (b) ili (c);
- (b) da pruži informacije ili dokumente samo carinskim organima koji se bave predmetnim pitanjem i koristiti ove informacije ili dokumente samo u svrhu navedenu u zahtevu, osim ako se zamoljeni član pismeno ne dogovori drugačije;
- (c) da ne otkrije informacije ili dokumente bez posebne pismene dozvole zamoljenog člana;
- (d) da ne koristi bilo koju informaciju ili dokument koji nije verifikovan od strane zamoljenog člana kao odlučujući faktor za smanjenje sumnje u bilo kojoj datoj okolnosti;
- (e) da se pridržava svih posebnih uslova za slučaj koji je pomenuo zamoljeni član, za čuvanje i uništavanje poverljivih informacija ili dokumenata i ličnih podataka; i
- (f) nakon zahteva, da obavesti zamoljenog člana o svakoj odluci i radnji preduzetim po tom pitanju kao rezultat datih informacija ili dokumenata.

5.2 Zakon i pravni sistem člana tražilaca može da ne bude u saglasnost sa bilo kojim podstavom stava 5.1. Ako je tako, član tražilac će to navesti u zahtevu.

5.3 Član kome je upućen zahtev razmatra svaki zahtev i informaciju o verifikaciji primljenoj u skladu sa stavom 4. sa najmanje istim nivoom zaštite i poverljivosti na koji se složio član tražilac za njegove slične informacije.

6 Obezbeđivanje informacija

6.1 U skladu sa odredbama ovog člana, Član kome se odmah upućuje zahtev:

- (a) odgovara pismeno, na papiru ili elektronskim putem;
- (b) pruži specifične informacije kao što je navedeno u uveznoj ili izveznoj deklaraciji ili deklaraciji u meri u kojoj je to dostupno, zajedno sa opisom nivoa zaštite i poverljivosti koje zahteva Član kome je upućen zahtev;
- (c) ako je potrebno, daje konkretne informacije kao što je navedeno u dokumentima u nastavku ili dokumentima koji su podneti koji podržavaju uveznu ili izveznu deklaraciju, ukoliko su dostupni: komercijalna faktura, lista pakovanja, potvrda o poreklu i tovarni list u formi u kojoj su zavedeni u papirnoj ili elektronskoj formi, zajedno sa opisom nivoa zaštite i poverljivosti koje zahteva članica tražilac;

- (d) potvrđuje da su predloženi dokumenti verodostojne kopije;
- (e) daje informacije ili na drugi način odgovara na zahtev, po mogućnosti, u roku od 90 dana od dana podnošenja zahteva.

6.2 Član kome je upućen zahtev može zahtevati, prema svom domaćem pravu i pravnom sistemu, garancije pre pružanja konkretnih informacija da se neće koristiti kao dokaz u krivičnim istragama, sudskim postupcima ili u nekarinskim postupcima bez pismene dozvole ovog potonjeg. Ako član koji podnosi zahtev nije u mogućnosti da ispuni ovaj zahtev, mora to da naznači članu kome je zahtev upućen.

7 Odlaganje ili odbijanje zahteva

7.1 Član kome je podnet zahtev može odložiti ili odbiti deo ili ceo zahtev za davanje informacija i obavesti člana podnosioca o razlozima za ovu odluku, tada kada:

- (a) je u suprotnosti sa javnim interesom kako je navedeno u domaćem pravu i pravni sistem člana kome se podnosi zahtev;
 - (b) pravo i njegov domaći pravni sistem sprečavaju izdavanje informacije. U ovom slučaju, on će obezbediti članu tražilacu kopiju relevantne posebne reference;
 - (c) bi davanje informacija ometalo sprovođenje zakona ili na drugi način ometalo istragu, krivično gonjenje ili upravni ili sudski postupak koji se odvija;
 - (d) je saglasnost uvoznika ili izvoznika potrebna po domaćem zakonodavstvu i pravnom sistemu koji reguliše prikupljanje, zaštitu, korišćenje, otkrivanje, čuvanje i uništavanje poverljivih informacija ili ličnih podataka, a ova saglasnost nije data; ili
 - (e) se zahtev za informacijama prihvata po isteku zakonskog zahteva
- Člana kome se podnosi zahtev za čuvanje dokumenata.

7.2 U okolnostima iz stavova 4.2, 5.2 ili 6.2, izvršenje ovog zahteva ostaje u diskreciji Člana kome je zahtev upućen.

8 Reciprocitet

Ako član tražilac smatra da ne može udovoljiti istom zahtevu ako ga je podneo Član kome je upućen zahtev, ili ako još nije primenio ovaj član, to mora navesti u svom zahtevu.

Izvršenje ovog zahteva ostaje u diskreciji Člana kome je zahtev upućen.

9 Administrativni teret

9.1 Član koji podnosi zahtev uzima u obzir prateće resurse i troškove za člana kome je zahtev upućen u odgovoru na zahtev za informacijama. Član koji podnosi zahtev uzima u obzir proporcionalnost između svog fiskalnog interesa u potrazi za njegovim zahtevom i napora i napora koje ulaže član kome je upućen zahtev za pružanje informacija.

9.2 Ukoliko Član kome je upućen zahtev dobije veliki broj zahteva za informacijama kojima ne može da upravlja, ili bilo koji zahtev za informacijama iz oblasti kojima ne može da upravlja jedan ili više članova tražilaca, i nemoguće je da ispuni ovaj zahtev u razumnom roku, može zahtevati od njega ili od onih članova koji podnosi zahtev da odredi prioritet na osnovu ograničenja resursa koji su im na raspolaganju. Ako se ne slože o međusobno usaglašenom pristupu, izvršenje ovih zahteva vrši se prema diskrecionom pravu Člana kome je upućen zahtev na osnovu njegovih prioriteta.

10 Ograničenja

Od člana kome je upućen zahtev se ne traži da:

- (a) menja format uvoznih ili izvoznih deklaracija ili procedura;
- (b) traži druga dokumenta osim onih koje se predstavljaju uz uvozu ili izvozu deklaraciju kako je navedeno u podstavu 6.1(c);
- (c) pokreće istrage radi dobijanja informacija;
- (d) menja period za čuvanje ovih informacija;
- (e) prezentuje dokumentaciju na papiru ako je već primljena u elektronskom formatu;
- (f) prevodi informacije;
- (g) proverava tačnost informacija; ili
- (h) pruži informacije koje bi mogle da prejudiciraju legitimne komercijalne interese određenih javnih ili privatnih preduzeća.

11 Neovlašćeno korišćenje ili otkrivanje

11.1 Ako postoji bilo kakvo kršenje uslova korišćenja ili otkrivanja informacija koje se razmenjuju u skladu sa ovim članom, član koji podnosi zahtev koji je primio informacije mora da saopšti detalje ove neovlašćene upotrebe ili otkrivanja Članu kome se upućuje zahtev, da je dao informacije i:

- (a) preduzima odgovarajuće mere za nadoknadu povrede;
- (b) preduzima odgovarajuće mere za sprečavanje bilo kakvih budućih kršenja; i
- (c) obaveštava o merama preduzetim prema podstavovima (a) i (b).

11.2 Član kome je upućen zahtev može da obustavi svoje obaveze prema članu koji je podneo zahtev prema ovom članu dok se ne preduzmu mere navedene u stavu 11.1.

12 Bilateralni i regionalni sporazumi

12.1 Ništa u ovom članu neće sprečiti člana da sklopi ili ima bilo kakav bilateralni, multilateralni ili regionalni sporazum za deljenje ili razmenu carinskih informacija i podataka, uključujući na bezbednoj i ekspeditivnoj osnovi kao što je npr. automatski ili pre nego što pošiljka stigne.

	12.2 Ništa u ovom članu neće se tumačiti tako da menja ili utiče na prava ili obaveze člana prema takvim bilateralnim, multilateralnim ili regionalnim sporazumima, ili da reguliše razmenu carinskih informacija i podataka prema takvim drugim sporazumima.
Postojeće stanje	A. Politika/pravni okvir:
	Kosovsko zakonodavstvo omogućava pružanje informacija kao što je opisano u članu 12. za strane carinske agencije. Poverljive komercijalne informacije su zaštićene zakonom. Prema bilateralnim sporazumima koji preovladavaju nad domaćim zakonodavstvom, Carina Kosova ima ovlašćenje da odbije zahteve za pristup informacijama dobijenim od stranih carinskih agencija ili čak i od drugih lokalnih institucija. Međutim, u slučajevima krivičnog ili sudskog postupka, carina je dužna da sve podatke kojima raspolaže dostavi nadležnim organima.
	B: Procedure
	Procedure za podnošenje zahteva drugim carinskim agencijama su standardizovane i postoje kako bi se osiguralo da se dobijene informacije koriste samo u svrhe navedene u zahtevu. Poverljivost se obezbeđuje posebnim procedurama. Svi kriterijumi za razmenu informacija su unapred određeni i praćeni procesima zasnovanim na bilateralnim sporazumima.
	C. Institucionalni okvir
	Departman za međunarodnu saradnju nadležan je za razmatranje svih zahteva u vezi sa razmenom informacija.
	D. Ljudski resursi/obuka
	Osoblje odgovorno za pružanje informacija je dovoljno i dobro pripremljeno da pruži informacije na vreme.
	E. Komunikacione/informacione tehnologije
	Sve robne deklaracije se arhiviraju u elektronskom obliku, tako da su lako dostupne na zahtev bilo kog drugog organa.
Prepreke (navedite razloge za neusaglašenost)	Ne izveštava se
Potrebne radnje/resursi i troškovi (prebrojite radnje)	Ne izveštava se
Odgovorne institucije	Carina Kosova

Nivo primenljivosti	Potpuno UGLAVNOM Delimično Uopšte Ne primenjuje se
Nivo prioriteta	Visok SREDNJI Nizak Nije prioritet Ostalo _____
Tehnička pomoć u podršci sprovođenju ove mere	Ne izveštava se

PRILOG I: DOPRINOSIOCI

Carina Kosova: Ibrahim Xhaka, Sali Hoda, Bujar Pefçeli, Drenushë Rizvanolli, Vjollca Dragidella, Blerim Nela, Albert Gashi

Agencija za hranu i veterinu Kosova: Flamur Kadriu, Eroll Shehu, Islam Mulaj, Ismet Fejzullahu, Enver Demëbogaj

Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine: Igballe Rexha-Jashari, Anita Sutaj, Merita Fetahu, Buline Gashi, Selvije Çeku

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja: Shqipe Dema

Kosovska agencija za medicinske proizvode i opremu: Lutfi Mulaku

Ministarstvo spoljnih poslova i dijaspora: Elmaze Pireva

Udruženje domaćih i međunarodnih špeditera Kosova: Jeton Vokshi

USAID/Program za ekonomsko upravljanje na Kosovu: Petrit Gashi

